

TRIDENTINUM

TRENTON KIRKOLLISKOKOUKSEN
reformi- ja oppidekreetit
sekä kaanonit

Suomentanut Martti Voutilainen OP

KATOLINEN TIEDOTUSKESKUS 2016

Alun perin julkaistu vuonna 1984 sarjassa
Missiologian ja ekumeniikan seuran julkaisuja, 43.
Uusi, korjattu laitos julkaistu Luther-Agricola-seuran luvalla,
Katolinen tiedotuskeskus 2016.

© Copyright 2016 Katolinen tiedotuskeskus, Helsinki
Suomennos Martti Voutilainen OP
Painopaikka Hansaprint, Turenki 2016
ISBN 978-952-7153-13-0

KAHDESKYMMENESVIIDES ISTUNTO

DEKREETTI KIIRASTULESTA, JULKAISTU TRENTON KIRKOLLISKOKOUKSEN XXV:N (9.) ISTUNNON ENSIMMÄISENÄ PÄIVÄNÄ 3.12.1563 PAAVI PIUS IV:N AIKANA

Koska katolinen kirkko Pyhän Hengen opettamana sekä pyhän Raamatun ja Isien varhaisen tradition pohjalta on pyhissä konsiileissa ja viimeksi tässä ekumeenisessa synodissa¹ opettanut, että on olemassa kiirastuli, ja että siellä olevat voivat saada apua erityisesti Jumalalle niin otollisesta alttarin sakramentista, tämä pyhä synodi käskää piispoja huolehtimaan siitä, että kiirastulta koskevaa pyhien Isien ja pyhien konsiilien välittämää puhdasta oppia on kaikkialla innokkaasti saarnattava, niin että kristityt oppivat sitä ymmärtämään, pitämään siitä kiinni ja siihen uskomaan. Yksinkertaisille ihmisille pidettävistä kansanomaisista saarnoista tulee jättää pois kaikki sellaiset vaikeat ja monimutkaiset kysymykset, jotka eivät edistä ihmisten rakentumista ja joista useimmiten hurskaus ei lainkaan lisäännny.² Piispat älkööt myöskään salliko niissä esitettävän tai käsiteltävän epävarmoja tai vääriä seikkoja. He kieltäkööt myös kaiken sellaisen, mikä liittyy pelkkään uteliaisuuteen tai taikauskoon tai häpeälli-

1 VI istunto, vanhurskauttamista koskevat kaanonit, 30. XXII istunto, Pyhästä messu-uhrista, luku 2 ja kaanon 3.

2 Vrt. 1. Tim. 1:4 ja 2. Tim. 2:23, Tit. 3:9.

sen voiton tavoitteluun, koska kaikki sellainen on uskoville vain pahenukseksi. Huolehtikoot piispat myös siitä, että uskovien esirukoukset, tapahtuivatpa ne sitten messu-uhrin, rukousten, almujen tai muiden hurskaiden tekojen muodossa, ja joita usko-
villa ihmisillä on tapana kantaa kuolleitten uskovien puolesta, ta-
pahtuvat kirkon asetusten mukaisesti hurskaasti ja hartaasti.¹ Ne
esirukoukset, jotka testamenttisäädösten tai muiden perusteiden
nojalla tulee kantaa kuolleiden puolesta, pappien ja kirkon mui-
den palvelijoiden, joille asia kuuluu, on toimitettava huolellisesti
ja täsmällisesti ilman laiminlyöntejä.

PYHIEN AVUKSIHUUTAMISESTA JA KUNNIOITTAMISESTA, PYHÄINJÄÄNNÖKSISTÄ JA PYHISTÄ KUVISTA

Pyhä synodi käskee kaikkia piispoja ja kaikkia muita, joilla on
opetus- tai sielunhoitovelvollisuus, että he seuraten kristinuskon
varhaisimmilta ajoilta periytyvää katolisen ja apostolisen kir-
kon käytäntöä ja pyhien Isien yksimielisen käsityksen ja pyhien
konsiilien dekreettien mukaisesti ahkerasti selittävät uskoville
ja johdattavat heitä tuntemaan ensi sijassa pyhien esirukouksia
ja avuksihuutamista, pyhänjäännösten kunnioittamista ja kuvi-
en oikeaa ja hyväksyttävää käyttöä. Opettakoot he uskoville, että
taivaassa Kristuksen kanssa hallitsevat pyhät kantavat rukouk-
sia ihmisten puolesta Jumalalle. Siksi onkin hyvää ja hyödyllistä
nöyrästi huutaa pyhiä avuksi ja turvautua heidän rukouksiinsa
ja apuunsa² Jumalan hyvien lahjojen saamiseksi hänen Poikan-
sa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta, joka yksin
on meidän Vapahtajamme ja Pelastajamme. Ne taasen ajattelevat
jumalattomasti, jotka kieltäen sanovat, ettei tule huutaa avuksi

1 XXV istunto, Yleinen reformidekreetti, luku 4.

2 XXII istunto, Pyhästä messu-uhrista, luku 3.

taivaassa ikuista autuutta nauttavia pyhiä, tai jotka vakuuttavat, etteivät pyhät rukoile ihmisten puolesta, tai että niiden avuksi-huuto, jotka pyytävät pyhiä rukoilemaan yksityisten ihmisten puolesta, on epäjumalanpalvelusta, tai että tällainen rukous on ristiriidassa Jumalan sanan kanssa ja loukkaa Jumalan ja ihmisten ainoan välimiehen³ Jeesuksen Kristuksen kunniaa, tai että on typerää rukoilla sanallisesti tai sanattomasti niitä, jotka hallitsevat taivaassa. Lisäksi on opetettava, että uskovien tulee kunnioittaa pyhien marttyyrien ja muiden nyt taivaassa Kristuksen kanssa elävien pyhiä ruumiita, jotka kerran olivat Kristuksen eläviä jäseniä ja Pyhän Hengen temppeleit⁴ ja jotka Kristus on herättävä iankaikkiseen elämään ja kirkkauteen, ja että Jumala niiden kautta tekee ihmisille monia hyviä tekoja. Siksi kirkko pitää kokonaan tuomittavina, niin kuin se jo aikaisemmin on tuominnut ja nytkin tuomitsee ne, jotka väittävät, ettei pyhien jäännöksille tule osoittaa kunnioitusta, ja että uskovaiset niitä tai muita pyhiä jäännöksiä turhaan kunnioittavat ja myös turhaan saapuvat heidän muistopaikoilleen saadakseen heidän apuaan.

Lisäksi on opetettava, että Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän Neitsyen sekä muiden pyhien kuvia tulee pitää esillä erityisesti kirkoissa ja osoittaa niille kuuluvaa kunnioitusta ja kunnianosoituksia; ei siksi, että uskottaisiin niihin sisältyvän jotakin sellaista jumaluutta tai voimaa, jonka takia niille olisi osoitettava kulttillista kunnioitusta tai niiltä jotakin pyydettyä, tai että tällaisiin kuviin olisi pantava jonkinlaista luottamusta, niin kuin muinoin tekivät ne pakanat, jotka panivat toivonsa epäjumalankuviinsa,⁵ vaan siksi, että niille osoitettu kunnia kohdistetaan siihen alkuperäiseen kohteeseen, jota ne esittävät. Näin siis niiden kuvien kautta, joita suutelemme ja joiden edessä paljastamme päämme ja kumarrumme, me palvomme Kristusta ja kunnioitamme niitä pyhiä, joiden muotoa nämä kuvat kantavat. Tämä on se totuus,

3 Vrt. 1. Tim. 2:5.

4 Vrt. 1. Kor. 3:16, 6:15, 19.

5 Vrt. Ps. 115:8, 135:18.

jonka kirkolliskokoukset, ja erityisesti Nikaian toinen kirkolliskokous, ovat kuvainraastajia vastaan dekreeteissään vahvistaneet.

Piispat opettakoot myös huolellisesti, että pelastushistoriamme tapahtumien kuvallisten tai muulla tavoin havainnollistavien esitysten tarkoituksena on opettaa ja vahvistaa kansaa muistamaan ja ahkerasti miettimään uskon totuuksia. Näin siis kaikista pyhistä kuvista saadaan suurta hyötyä, ei ainoastaan siksi, että ihmiset oppivat ajattelemaan Kristuksen heille jakamia suuria lahjoja, vaan myös siksi, että uskovien silmien eteen tuodaan Jumalan pyhiensä kautta tekemiä ihmetekoja ja pelastavia esimerkkejä, niin että uskovat niiden tähden kantavat Jumalalle kiitosta, oppivat pyhiä seuraamalla uudistamaan elämäänsä ja tapojansa, saavat innoitusta Jumalan palvomiseen ja rakastamiseen sekä hurskauden harjoittamiseen. Jos joku opettaa tai ajatuksinaan esittää sellaista, mikä on tämän dekreetin vastaista: hän olkoon erotettu.

Jos joitakin väärinkäytöksiä on päässyt tunkeutumaan näihin pyhiin ja pelastaviin käytäntöihin, pyhä synodi mitä ankarimmin tahtoo, että ne kokonaan hävitetään, niin ettei mitään sellaisia kuvia, jotka ilmaisevat väärää oppia ja antavat yksinkertaisille ihmisille aiheen tuhoisiin erehdyksiin, saa pitää esillä. Jos siis pyhän Raamatun tapahtumia ja kertomuksia esitetäänkin kuvallisesti oppimattomalle kansalle, sille on opetettava, ettei jumaluuden kuvallinen esittäminen merkitse sitä, että ruumiillisilla silmillä voitaisiin nähdä jumaluutta tai että sitä voitaisiin esittää värien ja muotojen avulla. Kaikki taikausko on kerrassaan hävitettävä pyhien avuksihuutamisesta, pyhainjäännösten kunnioittamisesta ja pyhien kuvien käytöstä, kaikki häpeällinen voiton pyynti on poistettava ja kaikkea sopimatonta vältettävä, eikä kuvien maalaamisessa ja koristuksissa saa esiintyä aistillisen kaupeuden tavoittelua. Pyhien juhlia ja vierailuja pyhainjäännösten luona ei saa väärinkäyttää mässäilyihin ja juominkeihin, ikäänkuin pyhien juhlapäivä voitaisiin viettää paheellisella juhlinnal-

la. Kaikessa tässä piispat olkoot hyvin tarkkoja ja huolehtikoot, ettei kirkossa esiinny mitään epäjärjestystä ja ettei sinne järjestetä mitään sellaista, mihin sisältyy hälinää ja hulinointia eikä mitään maallista ja kunniatonta, sillä pyhyys kuuluu Jumalan huoneeseen.⁶

Jotta kaikkea tätä entistä uskollisemmin noudatettaisiin, pyhä synodi säätää, ettei kenelläkään ole oikeutta panna tai kehottaa toisia panemaan esille mihinkään paikkaan tai kirkkoon, ei edes erivapautettuun kirkkoon, mitään epätavallista kuvaa, ellei piispa ole sitä hyväksynyt. Myöskään ei tule hyväksyä mitään uusia ihmeitä eikä vastaanottaa uusia pyhänjäännöksiä, ellei piispa ole niitä tutkinut ja hyväksynyt. Jos piispa siinä yhteydessä saa jotakin tietoonsa, kysyköön hän välittömästi neuvoa teologeilta ja muilta hurskailta miehiltä ja toimikoon sitten sen mukaan, mitä hän katsoo totuuden ja hurskauden vaativan. Jos kuitenkin on poisjuuritettava jokin epäilyksen alainen käytäntö tai vaikea väärinkäytös tai jos yleensä näissä asioissa nousee esiin jokin vaikea ongelma, piispan, ennen kuin hän esiintulleen kiistakysymyksen ratkaisee, tulee odottaa arkkipiispan ja kirkkoprovinssin muiden provinssisynodiin kokoontuneiden piispojen kannanottoa, samalla kuitenkin niin, ettei kirkossa tehdä mitään uutta ja siihenastisesta tavasta poikkeavaa päätöstä ilman että asiassa on kysytty Rooman paavin mieltä.

6 Vrt. Ps. 93:5.

DEKREETTI SÄÄNTÖKUNTALAISISTA¹ JA KLAUSUURINUNNISTA, JULKAISTU SAMASSA TRENTON KIRKOLLISKOKOUKSEN XXV:SSÄ (9.) ISTUNNOSSA (3.12.1563) PAAVI PIUS IV:N AIKANA

Pyhä synodi jatkaa reformityötään ja säätää seuraavaa.

Luku 1. (*Sääntökuntalaisten on mukautettava elämänsä luostarisääntönsä mukaiseksi*)

Koska synodi tietää, kuinka suurta hyötyä ja säteilyvoimaa Jumalan kirkko saa niistä luostareista, joilla on hurskaat säännöt ja joita hyvin johdetaan, niin jotta siellä, missä vanha ja sääntöihin pitäytyvä luostarikuri on päässyt kokonaan höltymään, tämä luostarikuri voitaisiin helpommin ja mahdollisimman nopeasti saattaa jälleen voimaan, ja jotta siellä, missä se on säilynyt, se pysyisi kestävämmiin voimassa, synodi katsoo välttämättömäksi tällä dekreetillä käskeä seuraavaa. Kaikkien sääntökuntalaisten, niin miesten kuin naistenkin, tulee mukauttaa elämänsä sen luostarisäännön määräyksiin, jonka mukaan he ovat luostarilupauksensa antaneet. Ja ennen muuta heidän on pyrittävä siihen, mikä varsinaisesti muodostaa heidän luostarikutsumuksensa täydellisyyden, eli kuuliaisuuden, köyhyyden ja siveyden lupauksen sekä mahdollisten sääntökuntansa muiden sääntöjen ja erityisten lupauksen ja määräysten – ja kaikkien näiden varsinaisen olemuksen – noudattamiseen, niin myös kaiken sen uskollisuuden säilyttämiseen, mikä koskee yhteiselämää, ravintoa ja vaatetusta. Sääntökuntaesimiehet pyrkikööt kaikin voimin sekä yleis- että provinssikapituleissa ja kanonisissa tarkastuksissaan, jotka heidän tulee tehdä ajallaan, siihen, ettei edellä mainituista säännöistä ja lupauksista poiketa, koska on ilmiselvää, ettei heillä ole valtaa höllentää mitään siitä, mikä kuuluu sääntökuntaelämän olemuk-

1 Tässä dekreetissä käytetty termi *regularis* viittaa vain ns. vanhoihin sääntökuntiin, joissa annettiin ns. juhlalliset luostarilupaukset. Koska mainituille vanhoille sääntökunnille ei ole omaa yhteisnimitystä, ja vaikka sääntökuntiin sanan nykyisessä merkityksessä kuuluvat myös Trenton jälkeen perustetut ns. modernit mies- ja naispuoliset kongregaatioiksi nimetyt sääntökunnat, sanaa ”sääntökunta” käytetään tässä sanan *regularis* ja sen johdannaisten käännöksenä.

seen. Jos nimittäin niitä asioita, jotka muodostavat sääntökuntaelämän pohjan ja perustuksen, ei säilytetä täsmällisesti, koko rakennus vääjäämättömästi sortuu.

Luku 2. *(Sääntökuntalaiset eivät saa omistaa mitään)*

Kenelläkään sääntökuntalaisella, miehellä tai naisella, ei ole lupa omistaa tai pitää omissa tai luostarinsa nimissä mitään kiinteää tai irtainta omaisuutta, olipa se millaista tahansa ja olipa se hankittu millä tavoin tahansa, vaan se on heti luovutettava esimiehelle ja liitettävä luostarin omaisuuteen. Eikä tästedes esimiehillä ole lupa luovuttaa kenellekään sääntökuntalaiselle kiinteää omaisuutta, ei edes tuottojen saamiseen, käyttöön, hallintaan tai kommandaksi kutsuttuun tulonautintaan. Luostareiden tai konventtien omaisuuden hallinta kuuluu yksin luostareiden taloudenhoitajille, joita esimiehet voivat vapaasti nimittää ja vaihtaa. Irtaimen omaisuuden käyttöoikeutta esimiehet sallikoot sääntökunnan jäsenille kuitenkin niin, että heidän irtaimistonsa on sopusoinnussa heidän antamansa köyhyiden lupauksen kanssa, eikä heidän irtaimistoonsa saa sisältyä mitään tarpeetonta, mutta heiltä ei saa myöskään kieltää mitään välttämätöntä. Jos jollakulla havaitaan olevan tai hänellä todistettavasti on jotakin mitä tahansa muuta omaisuutta, hän olkoon kaksi vuotta vailla äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta ja häntä rangaistakoon sen lisäksi luostarisäännön ja sääntökuntansa perussäännön määräämillä rangaistuksilla.

Luku 3. *(Luostareiden oikeudesta omistaa kiinteää omaisuutta. Luostareiden asukasmäärästä ja perustamisesta)*

Tämä pyhä synodi antaa kaikkien munkki- ja nunnakuntien sekä myös kerjäläisveljeskuntien kaikille luostareille ja taloille (poikkeuksena kuitenkin fransiskaaniseen sääntökuntaperheeseen kuuluvat kapusiinien ja minoritiinien talot), vieläpä myös niille, joille se heidän perussääntönsä mukaan on kiellettyä tai joille sitä Apostolisen privilegion kautta ei ole myönnetty, oikeuden tästä lähtien omistaa kiinteää omaisuutta. Jos siis joiltakin edellä mainituilta luostareilta tai taloilta, joille Apostolinen auktoriteetti on myöntänyt oikeuden edellämaintunlaiseen omaisuu-

teen, se on riistetty, synodi määrää, että se on niille kokonaisuudessaan palautettava. Edellämainittuihin niin miesten kuin naistenkin luostareihin ja taloihin, olipa niillä kiinteää omaisuutta tai ei, otettakoon ja tulevaisuudessa niissä pidettäköön vain sellainen määrä luostariväkeä kuin mitä luostarin omilla tuloilla tai sen tavallisesti saamalla almuilla voidaan ylläpitää. Eikä tästä lähtien vastaavanlaisia luostareita tai taloja saa perustaa ilman sen piispan etukäteen antamaa lupaa, jonka hiippakuntaan luostari aiotaan perustaa.

Luku 4. *(Sääntökuntalainen ei saa astua ulkopuolisten palvelukseen eikä saa asua luostarinsa ulkopuolella)*

Pyhä synodi kieltää, ettei kukaan sääntökuntalainen ilman esimiehensä lupaa saa saarnaamisen, luennoimisen tai minkään muunkaan hurskaan tehtävän varjolla astua jonkun prelaatin, ruhtinaan, yliopiston, yhteisön tai minkä tahansa muunkaan henkilön tai laitoksen palvelukseen, eikä tässä voi mikään heidän toisilta saamansa privilegio tai lupa olla perusteena poikkeuksen tekemiselle. Jos joku toimii toisin, hänen esimiehensä harkintansa mukaan langettakoon hänelle rangaistuksen tottelemattomuudesta. Sääntökuntalaisilla ei myöskään ole lupa poistua luostareistaan, ei edes esimiestensä luokse menemisen verukkeella, elleivät nämä ole heitä lähettäneet tai kutsuneet. Sitä, joka tavataan muualta ilman tällaista kirjallisesti annettua tehtävää tai kutsua, kirkollinen Esivalta rangaiskoon niin kuin luostaristaan karannutta. Ne, jotka lähetetään opiskelemaan yliopistoihin, asukoot ainoastaan luostareissa. Jos he eivät niin tee, kirkollisen Esivallan tulee ryhtyä heitä vastaan toimenpiteisiin.

Luku 5. *(Nunnaluostarien klausuurista)*

Pyhä synodi uudistaen Bonifatius VIII:n konstituution *Periculoso* ja uha-ten Jumalan tuomiolla sekä hänen iankaikkisesti kestäväällä kirouksellaan käskee kaikkia piispoja niissä luostareissa, jotka ovat heidän esivallantansa alaisia, omalla vallallaan ja muissa Apostolisen Istuimen vallalla kiireellisesti palauttamaan klausuurin siellä, missä sitä on rikottu ja säilyttämään sen mitä huolellisimmin siellä, missä se on pysynyt loukkaamattomana. Niitä, jotka eivät tottele, ja niitä, jotka vastustavat tätä

määräystä, piispojen tulee pakottaa kirkkorangaistuksilla ja muillakin rangaistuksilla, ottamatta huomioon mitään vetoamisia, ja lisäksi tarvittaessa turvautuen maallisen esivallan apuun. Tämän avun antamiseen pyhä synodi kehottaa kaikkia kristittyjä ruhtinaita ja käskee siihen kaikkia maallisia hallintoviranomaisia jo pelkästä rikkomuksesta seuraavan sakramenteilta poissulkemisen uhalla. Kenelläkään nunnalla ei luostarilupausten antamisen jälkeen ole lupa poistua luostarista edes lyhyeksi ajaksi eikä millään verukkeella, paitsi milloin piispa on jostakin pätevästä syystä antanut poistumiseen hyväksymisensä, eivätkä tässä ole voimassa mitkään luvat tai privilegiot. Kukaan ei myöskään saa astua luostarin alueen sisäpuolelle, olipa hänen syntyperänsä, asemansa, sukupuolensa tai ikänsä mikä tahansa, ilman piispan tai esimiehen kirjallisesti antamaa lupaa. Joka tätä kieltoa rikkoo, olkoon jo tehdyn teon perusteella sakramenteilta poissulkemisen alainen. Kyseinen lupa tulee antaa vain välttämättömissä tapauksissa ja sen voi antaa vain piispa tai esimies, eikä kukaan muu voi sitä tehdä, ei edes minkään joko aikaisemmin myönnetyn tai vastedes myönnettävän valtuuden tai luvan perusteella. Ja koska kaupungin tai kylän muurien ulkopuolella sijaitsevat nunnaluostarit ovat usein vailla mitään turvaa ja siksi pahojen ihmisten saalistukselle ja muille konnuuksille alttiina, piispat ja muut esimiehet huolehtikoot, jos näyttää aiheelliselta, siitä, että nunnat siirretään entisistä luostareistaan kaupungeissa tai kylissä oleviin uusiin tai entisiin luostarirakennuksiin. Tässäkin asiassa piispat tarvittaessa turvautukoot maallisen esivallan apuun. Ne jotka pyrkivät tätä estämään tai eivät halua totella, on kirkkorangaistuksilla pakotettava tottelemaan.

Luku 6. *(Esimiesten valitsemisesta)*

Esimiehiä valittaessa, olivatpa sitten kyseessä apotit, jotkut määräaikaiset tai muut viranhaltijat, yliesimiehet, abbedissat tai muut esimiehet, kaikki tapahtukoon oikein ja ilman pienintäkään vilppiä. Pyhä synodi määrää tarkasti, että kaikki edellä mainitut on valittava salaisella äänestyksellä niin, ettei koskaan käy ilmi, ketkä ovat ketäkin äänestäneet, eikä tästä lähtien ole lupa valtuuttaa provinsiaaleja, apotteja, prioreja tai mitään muitakaan esimiehiä itse toimittamaan vaalia tai täydentämään sitä poissaolevien äänillä. Jos joku on valittu tämän dekreetin määräysten

vastaisella tavalla, vaali on mitätön ja se, joka on sallinut, että hänet tällä tavoin on valittu provinsiaaliksi, apotiksi tai prioriksi, olkoon siitä lähtien kelvoton saamaan sääntökunnassaan mitään virkaa. Ne luvat, jotka hänelle on tässä tarkoituksessa myönnetty, on katsottava peruutetuiksi, ja jos sellaisia hänelle myöhemmin myönnetään, ne on katsottava harhaanjohdetulla tavalla syntyneiksi.

Luku 7. (*Abbedissojen ja ylisarten valitsemisesta*)

Abbedissaksi, priorittareksi tai minkä muun nimiseksi ylisareksi valittavan tulee olla vähintään neljänkymmenen vuoden ikäinen ja hänen on pitänyt elää lupaustensa antamisen jälkeen luostarissa kiitettävällä tavalla vähintään kahdeksan vuotta. Jos jossakin luostarissa ei ole ketään, joka täyttää nämä vaatimukset, voidaan valita joku sisar saman sääntökunnan jostakin toisesta luostarista. Jos hänestä, joka johtaa vaalia, tämäkin näyttää vaikeasti toteutettavalta, voidaan piispan tai muun esimiehen suostumuksella valita joku niistä sisarista, jotka kyseisessä luostarissa ovat yli kolmekymmenvuotiaita ja luostarilupaustensa jälkeen ovat eläneet siellä oikein ainakin viisi vuotta. Ketään älköön valittako johtamaan kahta luostaria, ja jos joku on saanut kaksi luostaria tai useampia luostareita hallintaansa, hänet on pakotettava luopumaan kuuden kuukauden kuluessa kaikista niistä yhtä lukuunottamatta. Jos hän ei ole tässä ajassa niistä luopunut, ne kaikki on katsottava johtajaa vailla oleviksi. Piispa tai muu esimies, joka johtaa vaalitoimitusta, älköön astuko luostarin klausuurin sisäpuolelle, vaan kuunnelkoon tai vastaanotakoon kunkin sisaren äänen luostaristikon pienen ikkunan kautta. Muiden asioiden kohdalla noudatettakoon kunkin sääntökunnan tai luostarin perussääntöä.

Luku 8. (*Luostareiden tarkastamisesta*)

Ne luostarit, jotka eivät ole yleiskapitulien tai piispojen alaisia, ja joilla ei myöskään ole sääntökuntaesimiehiä, jotka suorittavat niissä tarkastuksia, vaan joita tavallisesti hallitaan Apostolisen Istuimen suojeluksen ja johdon alaisina, ovat velvoitetut kolmen vuoden kuluessa tämän konsiilin päättymisestä laskien ja siitä lähtien aina kolmen vuoden kuluttua

kokoontumaan yhteisiin kokouksiin Innocentius III:n yleisessä konsiilissa julkaiseman konstituution *In singulis* mukaisesti ja näissä luostareiden kokouksissa nimittämään joitakin sääntökuntalaisia, jotka sitten päättävät ja säätävät, millä tavoin ja missä järjestyksessä konstituution edellyttämä luostarikunta on perustettava ja millaiset säännöt sille on annettava. Jos luostarit tämän laiminlyövät, sillä metropoliitalla, jonka provinssissa kyseiset luostarit sijaitsevat, on Apostolisen Istuimen valtuuttamana oikeus kutsua ne mainitussa tarkoituksessa koolle. Jos yhden kirkkoprovinssin alueella ei ole tällaisia luostareita kyllin monta luostarikunnan perustamiseksi, voivat kahden tai kolmen provinssin luostarit perustaa yhden luostarikunnan. Sitten kun mainitut luostarikunnat on perustettu, niiden yleiskapituleilla ja näiden valitsemilla esimiehillä tai visitaattoreilla on oman luostarikuntansa luostareihin ja niissä asuviin sääntökuntalaisiin nähden sama valta kuin muidenkin sääntökuntien esimiehillä ja visitaattoreilla. Heidän velvollisuutenaan on käydä usein tarkastamassa oman luostarikuntansa luostareita, toimia niiden uudistamisen hyväksi ja siinä noudattaa kaikkea sitä, mitä pyhät kaanonit ja tämä pyhä konsiili ovat säätäneet. Jos metropoliitan kehotuksesta huolimatta näitä määräyksiä ei ole toteutettu, asianomaiset luostarit alistettakoon niiden piispojen alaisiksi, joiden hiippakunnissa ne sijaitsevat ja joilla piispoilla on oikeus Apostolisen Istuimen valtuuttamina käyttää niihin nähden esimiehen valtaa.

Luku 9. (*Nunnaluostareiden kirkollisista esimiehistä*)

Ne klausuurinunnien luostarit, jotka joko välittömästi tai Pyhän Pietarin kirkon tai Pyhän Johanneksen kirkon kapitulin kautta tai millä muulla tavalla tahansa ovat pyhän Apostolisen Istuimen alaisia, olkoot piispojen hallittavina saman Apostolisen Istuimen valtuutuksella, eikä mikään voi olla tässä esteenä. Ne luostarit puolestaan, joita hallitsevat joko yleiskapitulien nimittämät tai muut sääntökuntaesimiehet, jätettäköön heidän huolenpitoonsa ja suojelukseensa.

Luku 10. *(Nunnien ripittäytymisestä ja ehtoollisella käynnistä, rippi-isistä ja eukaristian säilyttämisestä)*

Piispat ja muut nunnaluostarien esimiehet huolehtikoot tarkasti siitä, että näiden luostareiden perussäännössä kehoitetaan nunnia vähintään kerran kuukaudessa tunnustamaan syntinsä ja vastaanottamaan pyhä Eukaristia ja siten varustautumaan tällä pelastavalla voimalla voidakseen vahvoina torjua paholaisen kaikki hyökkäykset. Piispat ja muut esimiehet järjestäkööt heille vakinaisen rippi-isän lisäksi kaksi tai kolme kertaa vuodessa jonkun toisen erityisen rippi-isän, jonka tulee vastaanottaa kaikkien nunnien synnintunnustukset. Pyhä synodi kieltää säilyttämästä Kristuksen Pyhää Ruumista nunnien kuorissa tai luostarin suljetulla alueella, vaan se pitää säilyttää julkisessa kirkossa, eikä tässä mikään lupa tai privilegio voi olla esteenä.

Luku 11. *(Sielunhoitovelvollisuuden omaavien luostareiden tarkastamisesta)*

Niissä miesten tai naisten luostareissa tai taloissa, joiden velvollisuutena on huolehtia ei vain näihin luostareihin ja taloihin kuuluvien, vaan myös ulkopuolisten maallikoiden sielunhoidosta, ne jotka tätä sielunhoitoa harjoittavat, kuuluvatpa he sääntökunta- tai hiippakuntakleerukseen, ovat kaikessa siinä, mikä koskee sielunhoitoa ja sakramenttien jakamista, sen piispan tuomio-, tarkastus- ja oikaisuvallan alaisia, jonka hiippakunnassa he toimivat. Eikä tähän tehtävään saa edes tilapäisesti nimittää ketään, ennen kuin piispa on antanut suostumuksensa ja hän tai hänen yleisvikaarinsa on asianomaisen etukäteen tutkinut. Poikkeuksen tästä muodostaa Clunyn luostari kaikkine alueineen sekä myös ne luostarit tai paikat, joissa yliapotilla tai muilla sääntökuntaesimiehillä on kirkkoherroihin ja seurakuntalaisiin nähden piispallinen tuomiovalta. Tällaisissakin tapauksissa säilyvät niiden piispojen oikeudet, jotka mainituissa paikoissa tai mainittujen henkilöiden suhteen harjoittavat korkeammanasteista tuomiovaltaa.

Luku 12. *(Sääntökuntalaisten on noudatettava piispallisia kirkkorangaistuksia ja hiippakunnan juhkalakenteria)*

Sekä Apostolisen Istuimen määräämät että myös kirkollisten Esivaltojen julkisesti langettamat kirkkorangaistukset ja interdiktit tulee piispan käskystä myös sääntökuntalaisten julkaista omissa kirkoissaan ja niitä noudattaa. Myös piispan hiippakunnassaan vietettäväksi määräämiä juhlapäiviä tulee kaikkien erivapautettujen, myös sääntökuntalaisten, noudattaa.

Luku 13. *(Arvojärjestyksestä ja osallistumisvelvollisuudesta juhlamenoihin)*

Arvo- ja sijoitusjärjestystä koskevat niin hiippakunta- kuin sääntökuntakleeruksenkin jäsenten väliset kiistat, koskivatpa ne juhlakulkueita tai hautajaismenoja, kunniakatoksen kantamista tai muita samantapaisia asioita, piispa ratkaiskoon minkään estämättä ja ilman mitään vetoamismahdollisuutta. Kaikki erivapautetut, niin hiippakunta- kuin sääntökuntakleerukseen kuuluvat, mukaanluettuina myös varsinaiset munkit, pakotettakoon kutsun saatuaan osallistumaan julkisiin juhlakulkueisiin, poikkeuksena vain ne, jotka pysyvästi elävät ankaran klausuurin alaisina.

Luku 14. *(Luostarin ulkopuolella rikoksen tehneen sääntökuntalaisen rankaisemisesta)*

Jos sellainen luostarin klausuurissa elävä sääntökuntalainen, joka ei ole piispan tuomiovallan alainen, tekee luostarin ulkopuolella sellaisen kaikkien tietoon tulevan rikkomuksen, että se on pahenukseksi kristikansalle, pitää hänen esimiehensä piispan kehotuksesta rangaista häntä ankarasti sekä antaa siitä piispalle tieto. Jos esimies ei näin tee, hänen oma ylempi esimiehensä erottakoon hänet virasta ja piispa puolestaan voi rangaista rikkomuksen tehnyttä.

Luku 15. *(Luostarilupausten antamisen ajankohdasta)*

Missään miesten tai naisten sääntökunnassa ei luostarilupauksia saa antaa ennen kuin on täyttänyt kuusitoista vuotta eikä lupausten anta-

miseen saa hyväksyä ketään, joka ei kaavun saatuaan ole elänyt vähintään vuoden kestävä koeaikaa. Tätä varhaisemmin annetut lupaukset ovat mitättömät, eivätkä velvoita kuuliaisuuteen mitään luostarisääntöä, sääntökuntasääntöä tai sääntökuntaa kohtaan, eivätkä aiheuta mitään muitakaan seuraamuksia.

Luku 16. *(Omaisuudesta luopumisesta ja noviisiajasta.
Jesuiittasääntökunnasta)*

Mitkään ennen luostarilupauksen antamista tehdyt luopumiset tai maksutut velvoitteet, vaikkapa valallisesti vahvistetut tai minkä tahansa hurskaan tarkoituksen hyväksi tehdyt, eivät ole päteviä, ellei niitä ole tehty piispan tai hänen vikaarinsa luvalla ja korkeintaan kaksi kuukautta ennen lupauksen antamista ja on ymmärrettävä, että ne tulevat voimaan vain, jos luostarilupaukset todella on annettu. Muulla tavoin tehdyt, vaikkapa niissä esiintyisi nimenomainen luopuminen senhetkisestä edusta, myös valalla vahvistettuna, ovat pätemättömiä ja vailla mitään seuraamusta. Noviisiajan päätyttyä esimiehet hyväksyvät luostarilupauksia antamaan ne noviisit, jotka he ovat havainneet soveliaiksi, ja lähettävät pois luostarista ne, joita he eivät pidä soveliaina. Tätä sääntösääntöä pyhän synodin tarkoituksena ei kuitenkaan ole muuttaa mitään jesuiittajärjestössä, jolle pyhä Apostolinen Istuin on antanut hyväksymisensä, eikä mitenkään estää sen jäseniä sääntökuntansa edellyttämällä tavalla palvelemasta Herraa ja hänen kirkkoaan. Noviisiveljen tai -sisaren vanhemmat, sukulaiset tai huoltajat älkööt minkään verukkeen nojalla antako sille luostarille, jossa asianomainen noviisi suorittaa koeaikansa, mitään hänen omaisuudestaan, paitsi mitä hänen ravintoonsa ja vaatetukseensa noviisiaikana tarvitaan, jottei hän olisi kykenemätön lähtemään luostarista siitä syystä, että hänen omaisuutensa kokonaan tai suurelta osalta olisi joutunut luostarin omistukseen eikä tätä omaisuutta, jos hän sieltä lähtisi, olisi helppo enää saada takaisin. Pyhä synodi käskeekin, samalla uhaten anateemalla sekä antajia että saajia, ettei mainitunlaisia lahjoituksia saa missään muodossa tehdä ja että niille, jotka lähtevät luostarista ennen lupauksen antamista, on palautettava kaikki heidän omaisuutensa. Siihen, että kaikki tapahtuu oikein, piispan on pakotettava asianomaisia tarvittaessa kirkkorangaistusten avulla.

Luku 17. *(Luostariin aikovista nuorista naisista)*

Ajatellen erityisesti Jumalalle vihkiytyvien neitseiden luostarilupausten antamisen vapautta, tämä pyhä synodi säätää ja määrää, että jos joku yli kaksitoistavuotias tyttö haluaa ottaa nunnan puvun, sitä ei tule hänelle antaa eikä tästä lähtien hän eikä kukaan muukaan saa antaa luostarilupauksia ennen kuin piispa tai hänen poissa tai estyneenä ollessaan hänen vikaarinsa tai joku heidän nimittämänsä ja kustantamansa henkilö on tarkkaan tutkinut neitsyen tahtoa saadakseen selville, onko hänet pakotettu tai onko häntä houkuteltu ja tietääkö hän, mitä hän on tekemässä. Jos käy ilmi, että hänen tahdonpäättöksensä on hurskas ja vapaa, ja että hän täyttää kyseisen luostarin ja sääntökunnan sääntöjen asettamat edellytykset ja myös itse luostari on hänelle sopiva, hän saakoon vapaasti antaa luostarilupauksensa. Ja jottei piispa olisi tietämätön lupausten antamisen ajankohdasta, luostarin johtajattaren on annettava hänelle siitä tieto kuukautta aikaisemmin. Jos johtajatar jättää sen tekemättä, hänet pidättetäköön virasta niin pitkäksi aikaa, kun piispa näkee hyväksi.

Luku 18. *(Luostariin menevien vapaudesta)*

Pyhä synodi julistaa sakramenteilta erottamisrangaistuksen alaisiksi sekä kaikki yhdessä että kunkin erikseen, ne, olivatpa he asemaltaan tai laadultaan millaisia tahansa, kuuluivatpa he kleerukseen tai olivatpa he maallikkoja, hiippakunta- tai sääntökuntapapiston jäseniä ja olipa heidän arvoasemansa mikä tahansa, jotka pakottavat millä tavalla tahansa jonkun neitsyen tai lesken tai minkä tahansa muun naisen vastoin hänen tahtoaan, – paitsi niissä tapauksissa, jotka laissa on erityisesti mainittu, – menemään luostariin tai ottamaan minkä tahansa sääntökunnan puvun tai antamaan luostarilupaukset. Edellä mainittu rangaistus koskee myös kaikkia niitä, jotka ovat antaneet neuvojaan, apuaan tai käyttäneet vaikutusvaltaansa, vaikka tiesivät, ettei mainittu henkilö halua mennä luostariin tai antaa luostarilupauksia. Rangaistus koskee niitäkin, jotka läsnäolollaan, suostumuksellaan tai auktoriteetillaan ovat vaikuttaneet sellaisen askeleen ottamiseen. Saman anateeman synodi kohdistaa niihin, jotka ilman oikeutettua syytä millä tavalla tahansa estävät neitsyitä tai muita naisia toteuttamasta pyhää tahtoaan ottaa nunnan puku tai

antaa luostarilupaukset. Kaikkia näitä määräyksiä, jotka koskevat aikaa ennen luostarilupauksia tai itse lupauksen antamista, on noudatettava, ei ainoastaan piispan alaisissa luostareissa vaan myös kaikissa muissakin luostareissa. Nämä säännöt eivät kuitenkaan koske niitä naisia, joita kutsutaan "katujiksi" tai "kääntyneiksi", vaan heidän kohdallaan noudatettakoon heidän omia perussääntöjään.

Luku 19. *(Luostarista pois lähtemisestä)*

Ketään sääntökuntalaista, joka väittää astuneensa sääntökuntaelämään pakotettuna tai pelosta, tai sanoo antaneensa lupaukset ennen säädetyn iän saavuttamista, tai esittää jotain muuta samantapaista, ja joka mistä syystä tahansa haluaa luopua munkin- tai nunnanpuvustaan tai lähteä luostaristaan tässä puvussa ilman esimiestensä lupaa, ei tule kuulla ennen kuin on kulunut viisi vuotta hänen lupauksenantopäivästään ja silloinkin vain siinä tapauksessa, että hän esittää väittämänsä perustellut esimiehensä ja kirkollisen Esivallan edessä. Jos hän sitä ennen on vapaasti ja omasta aloitteestaan luopunut puvustaan, häntä ei tule lainkaan hyväksyä esittämään minkäänlaisia perusteluja, vaan hänet on pakotettava palaamaan luostariinsa ja häntä on rangaistava kuin uskostaan luopunutta, eikä hän voi sinä aikana nauttia mistään sääntökuntansa privilegioista. Ketään sääntökuntalaista ei saa, vaikkapa minkään hänelle myönnetyn vallan voimalla, siirtää toiseen helpompaan sääntökuntaan, eikä kenellekään sääntökuntalaiselle myöskään saa antaa lupaa kantaa sääntökuntansa pukua salaisesti.

Luku 20. *(Sääntökuntien yliesimiesten tarkastusvelvollisuudesta)*

Sääntökuntien johtavat apotit ja muut sellaiset edellä mainittujen sääntökuntien esimiehet, jotka eivät ole piispojen alaisia ja joilla on laillinen tuomiovalta joihinkin alempiin luostareihin tai prioraatteihin nähden, käykööt virkansa puolesta tarkastamassa näitä heidän alaisiaan luostareita ja prioraatteja järjestyksessään ja paikassaan, vaikkapa mainitut luostarit olisivatkin tulonautintaan annettuja. Pyhä synodi julistaa, että koska tällaiset tulonautintaan annetut luostarit ovat sääntökuntansa johtajien alaisia, niitä eivät koske ne määräykset, jotka synodi muualla on

säätänyt tulonautintaan annettujen luostareiden tarkastamisesta.² Niiden henkilöiden, jotka johtavat kyseisiä tulonautintaan annettuja luostareita, tulee ottaa mainitut tarkastuksen suorittajat vastaan ja toteuttaa heidän antamansa määräykset. Sääntökuntien johtavat luostarit puolestaan tarkastettakoon pyhän Apostolisen Istuimen ja asianomaisen sääntökunnan perussääntöjen mukaisesti. Niin kauan kuin mainitunlaisia tulonautintaan annettuja luostareita on olemassa, asianomaisen sääntökunnan yleiskapitulit tai sääntökunnan visitaattorit asettakoot niihin klausuuripriorit sekä samoin esimiehet niihin prioraatteihin, joissa asuu luostariyhteisö ja joiden esimies harjoittaa kurinpidollista ja hengellistä valtaa. Kaikilta muilta kohdiltaan mainittujen sääntökuntien henkilöitä, paikkoja ja oikeuksia koskevat privilegiot pysyvät lujina ja koskemattomina.

Luku 21. *(Sääntökuntaluostarin esimiehen tulee olla saman sääntökunnan jäsen. Sääntökunnan päälluostaria ei saa antaa tulonautintaan)*

Koska lukuisat luostarit, vieläpä apottiluostaritkin sekä prioraatit ja sivuluostarit, ovat niin hengellisissä kuin aineellisissakin asioissa kärsineet raskaasti niiden henkilöiden huonosta hallinnosta, joiden hoitoon mainitut luostarit oli uskottu, pyhä synodi haluaa suuresti palauttaa ne asianmukaiseen luostarielämän muotoon ja kuriin. Tämän ajan olosuhteet ovat kuitenkin niin kovat ja vaikeat, ettei välittömästi ole mahdollista tuoda kaikille eikä yleisesti kaikkialla sitä parantavaa apua, jonka synodi haluaisi tuoda. Jottei se kuitenkaan jättäisi käyttämättä mitään keinoa, jolla jonakin päivänä voitaisiin edellä mainittuihin epäkohhtiin tuoda terveellistä apua, synodi ensinnäkin luottaa siihen, että Rooman paavi hurskaudessaan ja viisaudessaan tulee vastaisuudessa, sen mukaan kuin se näinä aikoina hänestä näyttää mahdolliselta, huolehtimaan siitä, että niihin luostareihin, jotka nyt todetaan tulonautintaan annetuiksi ja joissa asuu luostariyhteisö, asetetaan johtajiksi sellaisia saman sääntökunnan jäseniä, jotka ovat julkisesti antaneet luostarilukupauksensa ja jotka ovat kykeneviä kulkemaan laumansa edellä ja sitä johtamaan. Ne tulonautintaan annetut luostarit, jotka tulevaisuudessa tulevat vapaiksi, uskottakoon vain sellaisille sääntökuntalaisille, jotka

2 Ks. 21. istunto, reformidekreetti, 8. kaanon.

elämässään ovat osoittautuneet hyveellisiksi ja pyhiksi. Niissä luostareissa, joilla sääntökunnassaan on johtava tai primatiaalinen asema, samoin kuin niissä apottiluostareissa tai prioraateissa, jotka ovat mainittujen luostareiden ns. tytärluostareita, ovat ne henkilöt, joilla on ne sillä hetkellä tulonautinnassaan, velvoitetut, jollei heille jo ole valittu sääntökuntaan kuuluvaa seuraajaa, antamaan kuuden kuukauden sisällä asianomaisessa sääntökunnassa juhlalliset luostarilupaukset tai luopumaan kyseisestä luostarista; muussa tapauksessa mainittu tulonautinta on jo lain nojalla katsottava vapautuneeksi. Jottei mihinkään edellä mainituista tapauksista pääsisi tunkeutumaan jotakin petollisuutta, pyhä synodi käskee, että mainittujen luostarien luovuttamisen yhteydessä on asianomaisten henkilöiden laatu ilmoitettava täsmällisesti. Muussa tapauksessa luovutus on katsottava totuutta salaamalla tehdyksi eikä sitä seurannut luostarin hallinta, vaikkapa se olisi kestänyt kolmekin vuotta, voi tehdä luovutusta päteväksi.

Luku 22. *(Tämän dekreetin määräyksiä on heti ryhdyttävä noudattamaan)*

Tämä pyhä synodi käskee, että edellä oleviin dekreetteihin sisältyviä määräyksiä, kaikkia yhdessä ja kutakin erikseen, on noudatettava kaikissa keiden tahansa munkkien ja sääntökuntalaisten samoin kuin klausuurinunnien, neitseiden ja leskien kenobiumeissa ja luostareissa, kollegioissa ja taloissa, myös niissä, jotka elävät ritarikuntien, myös Jerusalemin johanniittojen, hallinnan alaisina, sekä olipa niiden nimenä mikä tahansa ja seurasivatpa ne mitä luostarisääntöä tai perussääntöä tahansa, olivatpa ne minkä tahansa sääntökunnan tai muiden luostarisäännön noudattajien, munkkien tai kaniikkien, suojeluksessa tai hallinnassa tai minkä muun alistussuhteen tai liittämisen tai riippuvuuden alaisia. Eivätkä tässä voi olla esteenä mitkään niiden yhteiset tai oma-kohtaiset privilegiot, olipa ne ilmaistu millaisella sanamuodolla tahansa, myös nimityksellä 'Mare Magnum' kutsutut, myös eri laitosten perustamisasiakirjoihin merkityt, eivät myöskään konstituutiot, eivätkä valallisestikaan vahvistetut säännöt tai ikimuistoisetkaan tapasäännökset tai määräykset. Jos on joitakin mies- tai naispuolisia sääntökuntalaisia, jotka elävät jonkin ankaramman säännön tai säädösten alaisina, pyhä synodi ei halua etäännyttää heitä heidän yrityksestään ja säännön

noudattamisestaan (paitsi että se antaa heille luvan omistaa yhteisesti kiinteää omaisuutta). Ja koska synodi toivoo, että edellä sanottuja määräyksiä ryhdytään mitä pikimmin saattamaan voimaan, se käskee ensinnäkin kaikkia piispoja kaikissa heidän alaisissaan ja kaikissa muissa näiden dekreettien heille erityisesti uskomissa luostareissa ja toisaalta kaikkia apotteja, yliesimiehiä ja muita edellä mainittujen sääntökuntien esimiehiä huolehtimaan siitä, että annetut määräykset välittömästi toteutetaan. Mikäli jotakin niistä ei ole ryhdytty toteuttamaan, niin, jos kyseessä on piispojen laiminlyönti, provinssikonsiilien tulee hoitaa asia heidän sijastaan ja pakottaa heitä. Sääntökuntalaisten laiminlyöntien kohdalla asia kuuluu provinssi- ja yleiskapituleille, ja jos yleiskapitulit eivät täytä velvollisuuttaan, provinssikonsiilit valitkoot asianomaisesta sääntökunnasta joitakin jäseniä ja valtuuttakoot heidät hoitamaan asian. Pyhä synodi kehottaa kaikkia kuninkaita, ruhtinaita, valtioita ja hallusmiehiä ja käskee heitä pyhän kuuliaisuuden nimessä mielellään auttamaan piispoja, apotteja, yliesimiehiä ja muita esimiehiä tähän dekreettiin sisältyvän reformin toteuttamisessa ja käyttämään auktoriteettiaan joka kerran, kun heiltä sitä pyydetään, jotta edellä säädetty voitaisiin minään estämättä ja oikein toteuttaa kaikkivaltiaan Jumalan ylistykseksi.

YLEINEN REFORMIDEKREETTI (3.12.1563)

Luku 1. *(Kardinaalien ja kaikkien prelaattien tulee elää vaatimattomasti eivätkä he saa rikastuttaa sukulaisiaan kirkon omaisuudella)*

On toivottavaa, että ne, jotka vastaanottavat piispallisen palvelusviran, myös tietävät, mitkä ovat heidän velvollisuutensa ja ymmärtävät, ettei heitä ole kutsuttu piispan tehtävään heidän omaksi mukavuudekseen, ei myöskään rikkauteen ja ylellisyyteen, vaan työskentelemään ja kantamaan huolta Jumalan kunnian hyväksi. Onhan aivan epäilemätöntä, että muut uskovat syttyvät helpommin rakastamaan uskonnollista ja viatonta elämää, jos he näkevät johtajiensa ajattelevan, ei maailmallisia asioita¹ vaan sielujen pelastusta ja taivaallista isänmaata. Koska pyhä

1 Vrt. 1. Kor. 7:33.

synodi toteaa, että juuri tämä on tärkeintä kirkollisen järjestyksen uudelleen pystyttämiseksi, se kehottaa kaikkia piispoja miettimään usein näitä asioita. Heidän tulee sekä teoissaan että elämässään, jotka ovat eräs pysyvä saarnaamisen muoto, osoittautua tehtävänsä mukaisiksi. Ennen kaikkea omaksukoot he kaikessa sellaiset elämäntavat, niin että muut voivat odottaa heiltä, että he ovat esimerkkeinä kohtuullisuudessa, vaatimattomuudessa, pidättyvyydessä ja pyhässä nöyryydessä, joka niin suuressa määrin tekee meidät otollisiksi Jumalalle. Siksi synodi Isiemme Karthagon kirkolliskokouksessa antamaa esimerkkiä seuraten käskyy, että piispat eivät ainoastaan tyydy yksinkertaiseen kalustukseen, suppeaan pöytäkuntaan ja vaatimattomiin pöydän antimisiin, vaan kaikessa muussakin elämänmuodossaan sekä piispantalon koko elämässä varovat kaikkea, mikä on tässä säädetyin pyhän elämäntavan vastaista, eikä ilmennä yksinkertaisuutta, kiivautta Jumalan puolesta eikä maailman turhuuksien halveksuntaa. Synodi kieltää aivan ehdottomasti piispoja vaurastuttamasta sukulaisiaan ja huonekuntalaisiaan kirkon tuloilla, sillä jo apostoliset kaanonit kieltävät heitä antamasta sukulaisilleen kirkon omaisuutta, joka kuuluu Jumalalle. Jos heidän sukulaisensa ovat köyhiä, avustakoot he heitä niin kuin köyhiä avustetaan, mutta älkööt heidän takiaan hävittäkö kirkon omaisuutta tai käyttäkö sitä vieraisiin tarkoituksiin. Pyhä synodi kehottaa mahdollisimman painokkaasti heitä luopumaan kokonaan kaikesta lihallisesta inhimillisestä kiintymyksestä veljiään ja veljenpoikiaan kohtaan, mistä kirkossa niin monet onnettomuudet saavat alkunsa. Sitä mitä tässä on sanottu piispoista, tulee myös noudattaa, asemansa huomioonottaen, ei vain niiden, jotka ovat saaneet millaisen hiippakunnallisen tai sääntökunnallisen virkatulolähteen tahansa, vaan synodi julistaa näiden määräysten koskevan myös pyhän Rooman kirkon kardinaaleja. Koska kardinaalit neuvoillaan avustavat Rooman paavia yleismaailmallisen kirkon hallinnossa, näyttäisi sopimattomalta, etteivät he loistaisi sellaista hyveiden ja elämän kurin kauneutta, joka ansaitusti vetää kaikkien katseet puoleensa.

Luku 2. *(Kirkolliskokouksen dekreettien vastaanottamisesta ja opettamisesta)*

Tämän ajan suuret ahdingot ja yhä voimistuvien harhaoppien vahingollisuus tekevät välttämättömäksi, ettei mitään jätetä käyttämättä, mikä

voisi hyödyttää kansojen rakentumista ja katolisen uskon turvaamista. Siksi pyhä synodi käskee patriarkkoja, primaksia, arkkipiispoja, piispoja ja kaikkia muita, jotka lain tai tapasäännöksen nojalla ovat velvoitetut osallistumaan provinssikonsiiliin, että he ensimmäisessä tämän kirkolliskokouksen päättymisen jälkeen pidettävässä provinssikonsiilissa julkisesti vastaanottavat kaiken sen, minkä tämä pyhä synodi on määrätellyt ja säätänyt, sekä myös lupaavat ja vakuuttavat todellisen kuuliaisuutensa Rooman paavia kohtaan, sekä julkisesti inhoavat ja anateemalla tuomitsevat kaikki pyhien kaanonien, yleisten konsiilien ja erityisesti tämän synodin tuomitsemat harhaopit. Tästä lähtien jokainen, joka korotetaan patriarkaksi, primakseksi, arkkipiispaksi tai piispaksi, tehkoon samoin siinä ensimmäisessä provinssisynodissa, johon hän osallistuu. Jos joku edellä mainituista, mitä älköön tapahtuko, kieltäytyy niin tekemästä, hänen kirkkoprovinsinsa muut piispat ovat Jumalan suuttumuksen uhalla velvoitetut saattamaan asian heti Rooman paavin tietoon. Sillä välin he pidättäytykööt olemasta yhteydessä kyseiseen piispaan. Kaikkien muidenkin, jotka tällä hetkellä tai tulevaisuudessa pitävät hallussaan kirkollisia virkatulolähteitä ja joiden kuuluu osallistua provinssisynodiin, tulee tehdä ja noudattaa samaa seuraavassa sen jälkeisessä synodissa. Muulla tavalla menetteleviä on rangaistava pyhien kaanonien määräämällä tavalla. Kaikki ne, joiden on huolehdittava yliopistoista ja sääntökuntakorkeakouluista sekä niiden tarkastamisesta ja uudistamisesta, valvokoot huolellisesti, että mainitut yliopistot vastaanottavat tämän pyhän synodin kaikki kaanonit ja dekreetit mitään poisjättämättä. Nämä dekreetit ja kaanonit ovat se normi, jonka mukaan maisterit, tohtorit ja muut opettajat kyseisissä yliopistoissa opettakoot ja selittäkööt katolista uskoa koskevia asioita ja sitoutukoot he itse niihin joka vuoden alussa vannomallaan juhlallisella valalla. Jos kyseisissä yliopistoissa esiintyy jotakin muuta oikaistavaa tai uudistettavaa, niiden, joille asia kuuluu, pitää korjata ja säätää se, mikä on tarpeen uskonnon ja kirkollisen elämän edistymiseksi. Niistä yliopistoista, jotka ovat välittömästi Rooman paavin suojeluksen ja tarkastusten alaisia, Hänen Autuutensa huolehtikoon edellä sanotun mukaisesti ja niin kuin hän itse hyväksi näkee tarkastamalla ja uudistamalla niitä valtuuttamiensa henkilöiden kautta.

Luku 3. *(Sakramenteilta poissulkemisesta)*

Vaikka sakramenteilta erottamisen miekka onkin kaiken kirkkokurin selkäranka ja erittäin hyödyllinen kansojen pitämiseksi velvollisuuksiensa täyttämiseksi, sitä on kuitenkin käytettävä pidättyvästi ja suurella varovaisuudella, sillä kokemus osoittaa, että siellä, missä tätä asetetaan on käytetty harkitsemattomasti tai vähäisistä syistä, sitä halveksitaan enemmän kuin pelätään ja se tuottaa enemmän kadotusta kuin pelastusta. Siksi sellaisia sakramenteilta erottamisia, joita edeltävällä kehotuksella varustettuina on ihmisten tunnustamaan saamiseksi tai kadonneiden tai siepattujen tavaroiden takaisin saamiseksi ollut tapana langettaa, ei kukaan muu kuin piispa saa määrätä, ja tällöinkin vain tärkeissä asioissa sekä piispan huolellisesti ja kypsästi tutkimissa ja hänen mieltään syvästi askarruttaneissa tapauksissa. Piispa älköön antako kenenkään maallisen henkilön, ei edes hallintoviranomaisen, auktoriteetillaan taivuttaa itseään antamaan lupaa tällaisiin sakramenteilta erottamisiin, vaan koko asia saakoon ratkaisunsa hänen harkinnassaan ja omassatunnossaan, milloin hän itse asian, paikan, henkilön tai ajan huomioonottaen katsoo hyväksi määrätä näitä rangaistuksia. Oikeustapausten ollessa kyseessä synodi käskee kaikkia kirkollisia tuomareita, olipa heidän arvonsa mikä tahansa, että milloin tuomarin oma auktoriteetti riittää saamaan aikaan sen, että jutun jompikumpi osapuoli toteuttaa annetun päätöksen reaalisesti tai henkilökohtaisesti, tuomarien tulee pidättäytyä kirkkorangastuksista tai interdikteistä sekä itse jutun käsittelyä päättämisenkin kohdalla. Sen sijaan kirkolliselle tuomioistuimelle millä tavalla tahansa kuuluvissa siviilijutuissa tuomareiden on kyllä lupa, jos he niin hyväksi katsovat, käydä oikeutta ja julistaa tuomio kenelle tahansa, myös maallikoille, ja siinä turvautua joko langetettuihin rahasakkoihin, jotka on, heti kun ne on peritty, osoitettava paikallisille hurskailla laitoksille, tai panttien takavarikoimiseen, henkilöiden pidättämiseen joko heidän omien virkamiestensä tai muiden toimesta, tai vieläpä virkatulölähteiden poisottamiseen tai muihin lakiin sisältyviin keinoihin. Jos syyllisiä ei saada näillä keinoin toteuttamaan annettua tuomiota henkilökohtaisesti ja reaalisesti, ja jos he lisäksi osoittautuvat uppinkaisiksi tuomaria kohtaan, silloin tuomari voi harkintansa mukaan lyödä heitä muiden rangaistusten lisäksi sakramenteilta erottamisen miekalla. Niissä

rikosasioissa taas, joissa tuomion henkilökohtainen ja reaalinen täyttäminen voidaan toteuttaa edellä mainitulla tavalla, kirkkorangaistusta on vältettävä. Mutta jos tuomion täyttäminen ei helposti voi toteutua, tuomarilla on lupa käyttää tätä hengen miekkaa rikoksentekijöitä kohtaan, jos rikoksen luonne sitä vaatii, ja jos asianomaisia on, tarvittaessa julkisella kuulutuksella, ainakin kaksi kertaa kehotettu. Kukaan maallinen hallintoviranomainen ei saa estää kirkollista tuomaria erottamasta sakramenteilta jotakin henkilöä eikä saa käskeä häntä peruuttamaan jo julkaistua sakramenteilta erottamisrangaistusta sillä verukkeella, ettei tähän dekreettiin sisältyviä ehtoja ole noudatettu, sillä tämän asian punnitseminen ei kuulu maallisille vaan kirkollisille tuomareille. Kirkkorangaistuksen alainen henkilö, jos hän lain edellyttämien kehotusten jälkeenkään ei ole tullut katumukseen, pysyköön erotettuna sakramenttien lisäksi myös uskovien yhteisöstä ja heidän kanssakäymisestään. Jos hän mieleltään paatuneena pysyy vielä vuoden kirkkorangaistuksen aiheena olleissa häpeällisissä rikoksissaan, häntä voidaan pitää harhaopista epäiltyinä ja häntä vastaan voidaan ryhtyä sen mukaisiin toimenpiteisiin.

Luku 4. *(Messujen toimittamisvelvollisuudesta ja sen supistamisesta eräissä tapauksissa)*

Usein käy joissakin kirkoissa, että kuolleiden jälkisäädöksissään määräämien toimitettavien messujen luku on niin suuri, ettei testamentin tekijöiden tarkoittamina päivinä niitä kaikkia voida toimittaa, tai näihin toimitettaviin messuihin liittyvä almu on niin vähäinen, ettei ole helppoa löytää ketään, joka haluaa ottaa tämän tehtävän suorittaakseen, mistä johtuen testamentin tekijöiden hurskas tahto jää toteutumatta ja näistä asioista vastuussa olevien omaatuntoa painamaan nousee raskas taakka. Pyhä synodi haluaa, että näitä hurskaita säädöksiä voitaisiin paremmin ja suuremmaksi hyödyksi toteuttaa, ja siksi antaa piispoille hiippakuntasynodissaan samoin kuin apoteille ja sääntökuntien yliesimiehille yleiskapituleissaan vallan asiaa huolellisesti tutkittuaan, omantuntonsa mukaan antaa niistä kirkoista, joiden he tietävät olevan tällaisen päätöksen tarpeessa, ne säädökset, jotka eniten palvelevat Jumalan kunniaa ja hänelle osoitettavaa kulttia sekä mainittujen kirkkojen hyötyä, kuitenkin

niin, että aina muistetaan niitä vainajia, jotka sielunsa pelastuksen hyväksi ovat jättäneet jotakin hurskaita tarkoituksia varten.

Luku 5. (*Perustamissäädösten noudattamisesta*)

On järjen vaatimus, ettei sitä, mikä on alunperin hyvin säädetty, tule myöhemmin muuttaa päinvastaisilla säädöksillä. Milloin siis jonkin virkatulolähteen perustamissäädöksessä tai muissa konstituutioissa asianomaisilta henkilöiltä vaaditaan joitakin edellytyksiä tai heille annetaan joitakin tiettyjä tehtäviä, ei virkatulolähteen luovuttamisessa tai missään muissakaan järjestelyissä saa poiketa kyseisistä säädöksistä. Tätä samaa on noudatettava teologeille, maistereille, tohtoreille, papeille, diakoneille ja alidiakoneille tarkoitettujen prebendojen kohdalla, aina milloin ne ovat perustetut jotakin tällaista määrättyä tarkoitusta varten, niin ettei niitä täytettäessä saa millään tavalla niistä poiketa asianomaisten henkilöiden laadun tai vihkiarvon suhteen. Muulla tavoin suoritettu nimittäminen on katsottava totuutta salaamalla suoritetuksi.

Luku 6. (*Eri vapautettujen kapitulien tarkastamisesta*)

Pyhä synodi säättää, että kaikissa katedraaleissa ja kollegiaattikirkoissa on noudatettava autuaasti muistettavan Paavali III:n aikana julkaistua dekreettiä *Capitula cathedralium*², ei ainoastaan silloin kun piispa on suorittamassa tarkastustaan, vaan myös joka kerran kun hän joko virkansa puolesta tai jonkun anomuksesta ryhtyy toimenpiteisiin jotakuta henkilöä vastaan mainitun dekreetin käsittelemien asioiden pohjalta, kuitenkin niin, että milloin piispa toimii tarkastuksen ulkopuolella, on noudatettava seuraavia seikkoja: joka vuoden alussa kapituli valitkoon omasta keskuudestaan kaksi henkilöä, ja piispan tai hänen vikaarinsa on sekä oikeusjutun nostamisessa että sen kaikissa vaiheissa aina jutun käsittelyn loppuun asti kuultava heidän neuvoaan ja saatava heidän suostumuksensa. Jutun käsittelyssä käytettäkään piispan omaa notaaria ja paikkana olkoon joko piispantalo tai tavanomainen oikeudenkäyntipaikka. Molemmilla kapitulin valitsemilla jäsenillä yhdessä olkoon vain yksi ääni, mutta toinen heistä voi aina äänellään yhtyä piispan ääneen.

2 Ks. VI istunto, reformidekreetti, luku 4.

Jos molemmat yhdessä ovat toista mieltä kuin piispa joko jonkin ratkaisun tai sitten välipäätöksen tai lopullisen päätöksen suhteen, silloin heidän on yhdessä piispan kanssa kuuden päivän kuluessa valittava joku kolmas, ja jos he tämän kolmannen valitsemisessakin ovat yhä eri mieltä, vaali on siirrettävä lähimmälle naapuripiispalle, ja erimielisyyden kohteena ollut kysymys saakoon sen ratkaisun, johon mainittu kolmas jäsen liittyy. Jos näin ei ole menetelty, itse oikeusjuttu ja sen seuraukset ovat kokonaan pätemättömät eikä niillä ole mitään oikeudellisia seuraamuksia. Rikostapauksissa, niin hyvin niissä, jotka ovat lähtöisin siveettömydestä ja joita on käsitelty jalkavaimojen pitäjiä koskevassa dekreetissä³, kuin myös luonteeltaan kauheammissa rikoksissa, jotka vaativat vangitsemista ja viraltapanoa, piispa yksinäänkin, jos syyllisen pelätään pakenemalla väistävän tuomiota, missä tapauksessa hänen pidättämisenä on aiheellinen, voi suorittaa alustavan tutkimuksen ja määrätä välttämättömäksi katsotun pidättämisen, noudattaen kuitenkin kaikessa muussa edellä sanottua järjestystä. Kaikissa tapauksissa on kuitenkin pidettävä aina mielessä, että rikoksiin syyllistyneitä on heidän asemansa ja rikoksen laadun huomioonottaen säilytettävä asianmukaisessa kunnollisessa paikassa.

Piispoja kohtaan on kaikkialla osoitettava sitä kunnioitusta, jota heidän arvonsa edellyttää. Heille kuuluu kirkon kuorissa, kapitulissa, juhla-kulkueissa ja muissa julkisissa tilaisuuksissa ensimmäinen sija ja se paikka, jonka he itse valitsevat sekä kaikessa, mitä tehdään, ylin auktoriteetti. Jos piispa ehdottaa kaniikeille jotakin käsiteltäväksi ja päätettäväksi, eikä kyseessä ole jokin piispan omaa tai hänen läheistensä hyötyä koskeva asia, piispa itse kutsukoon kapitulin koolle, ottakoon vastaan sen äänet ja tehkөөn päätöksensä niitä seuraten. Jos piispa itse on poissa, koko asian käsittely jää niille kapitulin jäsenille, joille se oikeuden tai tapasäännöksen mukaan kuuluu ja he vieköt asian päätökseen, eikä piispan vikaaria tule päästää osallistumaan asian käsittelyyn. Muissa asioissa kapitulille mahdollisesti kuuluva tuomiovalta ja auktoriteetti sekä myös omaisuuden hallinta jääköt sille kokonaan koskemattomina. Ne, joita ei ole korotettu ylempiin arvoasemiin, ja jotka eivät myöskään ole kapitulin jäseniä, ovat kaikissa kirkollisissa asioissa piispan alaisia. Eivätkä edellä sanottuun nähden voi olla esteenä mitkään, eivät edes perustamisasia-kirjoihin nojautuvat privilegit, eivät myöskään ikimuistoisetkaan tapa-

3 Ks. XXIV istunto, reformidekreetti avioliitosta, luku 8, sekä alempana luku 14.

säännökset, tuomiot, valat, eivätkä sopimukset, jotka sitovat vain tekijöitään. Voimaan jäävät kuitenkin korkeammanasteisille yliopistoille ja niiden henkilökunnalle myönnetyt privilegiot. Nämä määräykset, kaikki yhdessä ja jokainen erikseen, eivät koske niitä kirkkoja, joihin nähden piispoilla tai heidän vikaareillaan on konstituutioihin tai privilegioihin, tapasäännöksiin, sopimuksiin tai mihin muuhun oikeuteen tahansa perustuva korkeampi valta, auktoriteetti ja tuomiovalta, kuin on se, jota tämä dekreetti edellyttää, – mainittua korkeampaa valtaa pyhä synodi ei halua vähentää.

Luku 7. *(Kielto jättää virkatulolähdettä perinnöksi. Koadjuuttoreista)*

Koska kaikki se, mikä kirkollisten virkatulolähteiden kohdalla vähänkään muistuttaa perintöoikeutta, on pyhien konstituutioiden mitä ankarammin kieltämää ja Isien dekreettien vastaista, kenellekään ei tästä lähtien saa, ei vaikka hänellä olisi siihen asianomaisten suostumus, myöntää oikeutta ottaa lisäyksenä tai uudestaan haltuunsa minkäänlaista kirkollista virkatulolähdettä, eikä ennen tätä dekreettiä myönnettyä virkatulolähdettä saa pitää odottamassa, laajentaa tai siirtää toiselle. Tämä dekreetti on voimassa ja koskee kaikkia kirkollisia virkatulolähteitä, myös katedraalikirkkoihin liittyviä sekä kaikkia henkilöitä, myös kardinaalin arvoon korotettuja. Kenellekään minkä tahansa virkatulolähteen haltijalle ei saa antaa lupaa perustaa tähän virkatulolähteeseen seuraamisoikeuden omaavaa koadjuutorin virkaa. Jos joskus jonkin katedraalikirkon tai luostarin kohdalla kiireellinen välttämättömyys tai ilmeinen hyöty vaatii, että prelaatile on annettava koadjuuttori, tälle annettakoon viran perimisoikeus vain, jos Rooman paavi on sitä ennen asian huolellisesti tutkinut ja asianomaisessa on varmuudella todettu kaikki ne ominaisuudet, jotka laki ja tämän pyhän synodin dekreetit edellyttävät piispoilta ja prelaateilta. Muulla tavoin näissä asioissa myönnetyt luvat on katsottava totuutta salaamalla tehdyiksi.

Luku 8. *(Hospitaalien hallinnosta)*

Pyhä synodi kehottaa kaikkia kirkollisten, niin hiippakunnallisten kuin sääntökunnallistenkin virkatulolähteiden haltijoita ottamaan tavakseen

harjoittaa tulojensa sallimassa määrässä vitkastelematta ja laupiaasti pyhien Isiemme niin usein suosittellemaa vieraanvaraisuutta, muistaen, että ne, jotka rakastavat vieraanvaraisuutta, saavat vieraissaan vastaanottaa itse Kristuksen.⁴ Milloin jotkut ovat saaneet tulonautintaansa, hallintaansa tai muulla tavoin hospitaalın tai jonkin muun hurskaan laitoksen, joka on perustettu ensi sijassa joko matkustajia, sairaita, vanhuksia tai köyhiä varten, tai milloin heidän kirkkoonsa on liitetty tällainen laitos, tai milloin seurakuntakirkko itse on yhdistetty mainitunlaiseen hospitaalın tai milloin kirkko on muutettu tällaiseksi laitokseksi ja annettu siihen patronaattioikeuden omaavan henkilön hallittavaksi, pyhä synodi kehottaa ja velvoittaa kaikkia asianomaisia henkilöitä huolellisesti täyttämään heille annetun tehtävän ja viran sekä harjoittamaan tähän tarkoitukseen osoitetuilla varoilla vieraanvaraisuutta Viennen konsiilin konstituution *Quia contigit* mukaisesti, jonka konstituution tämä pyhä synodi on autuaasti muistettavan Paavali III:n aikana uudistanut.⁵ Jos tällaisia vierasmajoja on perustettu ottamaan vastaan tietynlaisia vaelta- jia tai sairaita tai muita henkilöitä, ja jos sillä paikkakunnalla, missä ky- seiset hospitaalit sijaitsevat, mainitunlaisia henkilöitä on vain vähän tai ei ollenkaan, pyhä synodi määrää, että näiden laitosten tulot on osoitet- tava johonkin toiseen hurskaaseen tarkoitukseen, joka on lähellä alku- peräistä tarkoitusta, ja paikkakunnan ja ajankohdan huomioonottaen on suuremmaksi hyödyksi, sen mukaan kuin kirkollinen Esivalta yhdessä kapitulin kahden näitä asioita hyvin tuntevan ja kapitulin valitseman jä- senen kanssa näkee hyväksi, paitsi milloin ehkä näiden laitosten perus- tamisasiakirjoissa on tällaisen tapauksen varalta jotakin säädetty. Siinä tapauksessa piispa huolehtikoon siitä, että mainittua säädöstä noudat- taan, ja jos se ei ole mahdollista, piispa ratkaiskoon asian edellä esitetyllä tavalla asian kannalta hyödyllisesti. Jos osoittautuu, että edellä mainitut henkilöt, kaikki yhdessä ja kukin erikseen, joilla on hallittavanaan jokin hospitaali, kuuluivatpa he mihin sääntökuntaan tahansa ja olipa heidän arvonsa mikä tahansa ja olivatpa he vaikkapa maallikkoja, (poikkeukse- na kuitenkin ne hallintoviranomaiset, jotka ovat luostarisääntöä täsmäl- lisesti noudattavan luostariyhteisön alaisia) ovat Esivallan kehotuksis- ta huolimatta laiminlyöneet vieraanvaraisuusvelvollisuuttaan eivätkä

4 Vrt. Matt. 25:35s. ja Luuk. 24:29s.

5 Ks. VII istunto, reformidekreetti, luku 15.

ole siinä täyttäneet kaikkea sitä välttämätöntä, mihin he ovat velvoitetut, heitä voidaan siihen pakottaa, ei ainoastaan kirkkorangaistuksilla ja muilla lain keinoilla, vaan heiltä voidaan pysyvästi riistää mainitun hospitaalin hallinta ja huolenpito, ja ne, joille asia kuuluu, voivat asettaa toisia heidän sijaansa. Tämän lisäksi laiminlyönteihin syyllistyneet ovat omantuntonsa edessä velvoitetut palauttamaan takaisin ne tulot, jotka he kyseisten hospitaalien alkuperäisten tarkoitusten vastaisesti olivat itselleen ottaneet, eikä tässä heille saa myöntää mitään anteeksiantoa tai sopuratkaisua. Eikä tällaisten laitosten hallintaa tai johtamista saa tästä lähtien uskoa yhdelle ja samalle henkilölle kolmea vuotta pitemmäksi ajaksi, paitsi milloin laitosten perustamisen yhteydessä on toisin säädetty. Eivätkä edellä annettujen määräysten kohdalla voi olla esteenä mitkään yhdistämiset, erivapautukset tai ikimuistoisetkaan tapasäännökset, eivät myöskään mitkään privilegit tai luvat.

Luku 9. (*Patronaattioikeudesta*)

Aivan samoin kuin ei ole oikein tehdä tyhjäksi laillisia patronaattioikeuksia ja loukata niiden perustamisessa ilmi tulevaa uskovien hurskasta tahtoa, samoin ei myöskään tule sallia, että kirkollisia virkatulolähteitä alistetaan vieraan käskyvallan alle, niin kuin muutamats röyhkeästi tekevät. Jotta kaikissa näissä asioissa noudatettaisiin oikeaa järjestystä, pyhä synodi säätää, että patronaattioikeuden tulee perustua joko kyseisen kirkon tai laitoksen perustamiseen tai tuloilla varustamiseen, mikä on voitava osoittaa virallisesti vahvistetuilla asiakirjoilla ja muilla lain edellyttämillä seikoilla, tai perustua niin pitkään sarjaan virkaan esittämisiä, että se ulottuu yli miesmuistin, tai sitten johonkin lain määräykseen. Sellaisten henkilöiden, yhteisöjen tai yliopistojen kohdalla, joista voidaan olettaa patronaattioikeuden perustuvan pikemminkin anastukseen, tämä oikeus on todistettava lailliseksi täydellisemmin ja täsmällisemmin, eikä pelkkä ikimuistoisuuteen nojaaminen riitä, ellei muiden välttämättömien edellytysten lisäksi voida virallisten asiakirjojen avulla todistaa jatkuvien virkaan esittämisten sekä kestäneen vähintään viisikymmentä vuotta ja myös säännöllisesti toteutuneen. Kaikki muut patronaattioikeudet on ymmärrettävä kokonaan ja täydelleen lakautetuiksi ja pätemättömiksi, olivatpa sitten kyseessä hiippakunnalli-

set, sääntökunnalliset tai seurakunnalliset virkatulolähteet, arvoasemat tai mitkä muut katedraali- ja kollegiaattikirkoille kuuluvat virkatulolähteet tahansa sekä myös kaikki patronaattioikeuden tai minkä muunkaan oikeuden nojalla myönnettyt privilegiot tai oikeudet nimittää, valita tai esittää vapautuviin virkoihin sekä niille perustuvat virkatulolähteen haltuunotot. Poikkeuksen muodostavat ne katedraali- ja muita kirkkoja koskevat patronaattioikeudet, jotka kuuluvat keisarille, kuninkaille tai valtakuntia hallitseville henkilöille sekä muille korkeille omilla alueillaan korkeinta hallitusvaltaa käyttäville ruhtinaille, tai jotka on myönnetty ylemmänasteisille korkeakouluille.⁶ Muut kuin edellä poikkeuksina mainitut virkatulolähteet on katsottava vapaiksi ja asianomainen virantäyttävä voi ne täyttää ja tällä virantäyttämisellä on kaikki asiaan kuuluvat seuraamukset. Lisäksi piispalla on oikeus hylätä patronaattioikeuden haltijan esittämä henkilö, jos hän ei ole tehtävään sovelias. Jos virkaan asettaminen kuuluu piispaa alemmalle henkilölle, piispan on kuitenkin tutkittava virkaan esitetty henkilö tämän synodin toisessa dekreetissä säätämien ohjeiden mukaan.⁷ Muussa tapauksessa tällainen alempien kirkonmiesten suorittama virkaan asettaminen on pätemätön ja tyhjän veroinen. Niillä joilla on patronaattioikeus johonkin virkatulolähteeseen, olivatpa patronaattioikeuden haltijat yhteisöjä, yliopistoja tai klerukseen kuuluvien tai maallikoiden kollegioita ja kuuluipa virkatulolähde mihin vihkiarvoon tai arvoasemaan tahansa, ei ole lupa millään tavoin, millään perusteella eikä minkään tilanteen varjolla sekaantua minkään virkatulolähteen tuottojen, hyötyjen tai tulojen keräämiseen ja haltuunottoon, vaikkapa nämä tulot virkatulolähteen perustamisen tai tuloilla varustamisen yhteydessä olisi määrätty heidän patronaattioikeutensa kuuluviksi, vaan minkään tapasäännöksenään estämättä jättäkööt he mainitut tulot vapaasti luovutettaviksi kirkkoherralle tai virkatulolähteen haltijalle. Älkööt patronaattioikeuden haltijat myöskään rohjetko myymällä tai millään muullakaan perusteella siirtää oikeuttaan kanonisten määräysten vastaisesti toisille. Niitä, jotka näin tekevät, rangaistakoon sakramenteilta erottamisella ja interdiktillä, ja he menettäkööt lain nojalla patronaattioikeutensa.

6 Ks. VII istunto, reformidekreetti, luku 13 ja XXIV istunto, yleinen reformidekreetti, kaanon 18.

7 Ks. XXIV istunto, yleinen reformidekreetti, kaanon 18.

Virkatulolähteitä suurennetaan välistä liittämisen kautta siten että vapaita virkatulolähteitä yhdistetään patronaattioikeuden (vieläpä maallikoillekin kuuluvan patronaattioikeuden) alaisiin seurakunta- tai muihin kirkkoihin tai mihin muihin tahansa, myös yksinkertaisesti virkatulolähteisiin, arvoasemiin tai hospitaaleihin, niin että mainitut vapaat virkatulolähteet muuttuvat luonteeltaan samanlaisiksi kuin ne, joihin ne liitetään ja tulevat näiden tavoin patronaattioikeuden alaisiksi. Jos tällaiset liittämiset eivät vielä ole tulleet kokonaan voimaan tai niitä tämän jälkeen kenen vaatimuksesta ja kenen auktoriteetilla tahansa, vieläpä Apostolisella auktoriteetilla, joillekin myönnetään, ne samoin kuin niihin liittyvät yhdistämiset on katsottava totuutta salaamalla aikaansaaduiksi, riippumatta siitä, millaisilla termeillä tai poikkeusluvilla asia on ilmaistu, eikä niitä enää voida vaatia toteutettaviksi, vaan yhdistämällä liitetyt virkatulolähteet voidaan niiden vapaiksi tultua täyttää vapaasti entiseen tapaan. Ne suurentamiset, jotka on tehty vähemmän kuin neljäkymmentä vuotta aikaisemmin⁸ ja joista on ollut seurauksena täydellinen yhdistäminen patronaattioikeuden alaisiin virkatulolähteisiin, tulee kirkollisen Esivallan, tässä Apostolisen Istuimen valtuuttamana, tarkastaa ja tutkia. Ne liittämiset, jotka on aikaansaatu totuutta salaamalla tai valheellisilla tiedoilla, on julistettava yhdessä niihin liittyvien yhdistämisten kanssa pätemättömiksi. Yhdistetyt virkatulolähteet on erotettava ja annettava toisille. Samoin on kirkollisten Esivaltojen, tässä myös Apostolisen Istuimen auktoriteetilla varustettuina, huolellisesti tutkittava kaikki aikaisemmin vapaita kirkkoja ja mitä tahansa muita virkatulolähteitä, myös arvoasemia koskevat, sekä vähemmän kuin neljäkymmentä vuotta sitten hankitut että tulevaisuudessa hankittavat, joko pääoman lisäämiseen tai uusiin rakennuksiin tai johonkin muuhun perustuvat patronaattioikeudet, eivätkä tätä tutkimusta voi estää mitkään luvat tai privilegiot. Ne patronaattioikeudet, joista tutkimuksessa todetaan, ettei niitä ole laillisesti perustettu jonkin kirkon, virkatulolähteen tai arvoaseman mitä ilmeisimmän ja välttämättömän tarpeen johdosta, Esivaltojen tulee kokonaan peruuttaa ja palauttaa nämä virkatulolähteet alkuperäiseen nimitysvapauden tilaansa, samalla huolehtien siitä, ettei virkatulolähteen haltijalle koidu vahinkoa ja että patronaattioikeuden haltijalle puolestaan palautetaan se, mitä hän tästä oikeudes-

8 Ks. VII istunto, reformidekreetti, luku 6.

taan on maksanut, eivätkä tässä voi olla esteenä mitkään ikimuistoisetkaan privilegiot, konstituutiot eivätkä tapasäännökset.

Luku 10. (*Hiippakunnallisista tuomareista*)

Koska joko pyynnön esittäjien viekkään ehdotuksen takia tai siksi, ettei pitkien etäisyyksien vuoksi tunneta tarpeeksi niitä henkilöitä, joille hengellinen tuomiovalta uskotaan, sattuu usein, että kaukaisilla paikkakunnilla hengellinen tuomiovalta annetaan henkilöille, jotka eivät kaikissa suhteissa ole soveliaita, pyhä synodi säätää, että jokaisessa provinssi- tai hiippakuntasynodissa on nimitettävä muutamia henkilöitä, joilla on ne ominaisuudet, jotka Bonifatius VIII:n konstituutio *Statutem* edellyttää, ja jotka muutenkin ovat sopivia, jotta paikallisen Esivallan lisäksi myös heidän hoitoonsa voidaan uskoa tästä lähtien paikkakunnillaan kirkolliselle tuomioistuimelle kuuluvat kirkolliset ja hengelliset oikeusasiat. Jos joku nimitetyistä henkilöistä kuolee synodien välisenä aikana, paikallinen kirkollinen Esivalta kuultuaan kapitulin neuvoa asettakoon hänen tilalleen toisen henkilön aina seuraavaan provinssi- tai hiippakuntasynodiin saakka, niin että jokaisessa hiippakunnassa on ainakin neljä koeteltua henkilöä tai useampiakin, joilla on edellämainitut ominaisuudet, ja joiden hoidettaviksi legaatit, nuntiukset ja vieläpä Apostolinen Istuin voivat uskoa tällaiset tapaukset. Sitten kun asianomaiset henkilöt on valittu, piispa lähettäköön välittömästi asiasta tiedon Rooman paaville, ja tämän jälkeen kaikki toisten tuomareiden muille kuin näille nimitetyille antamat tuomarinvaltuudet on katsottava totuutta salaamalla annetuiksi. Pyhä synodi kehottaa lopuksi sekä paikallisia Esivaltoja että kaikkia muitakin tuomareita viemään tällaiset oikeusasiat päätökseen mahdollisimman nopeasti.⁹ Käyttäkööt he kaikkia keinoja, kuten määräaikojen asettamista ja muita laillisia keinoja estääkseen syytettyjä pitkittämättä juttua joko kiistämällä riidan tai vaatimalla käsittelyn lykkäämistä.

Luku 11. (*Kielto vuokrata pois kirkollista omaisuutta*)

Kirkoille aiheutuu yleensä suurta vahinkoa silloin kun joku seuraajiansa vahingoksi vuokraa kertakaikkista rahasummaa vastaan kirkon omai-

9 Ks. XXIV istunto, reformidekreetti, luku 20.

suutta toisille. Kaikki tällaiset vuokraamiset, jos ne tapahtuvat etukäteismaksun pohjalta, on seuraavien viranhaltijoiden vahingoksi koituvina katsottava epäpäteviksi kaikista luvista ja privilegioista huolimatta. Eikä tällaisille vuokraamisille tule antaa vahvistusta enempää paavin kuuriassa kuin sen ulkopuolellakaan. Myöskään ei ole sallittua vuokrata kirkollista tuomiovaltaa tai nimitysoikeutta tai oikeutta asettaa viikaareja hengellisiä asioita varten, eikä vuokraajilla ole oikeutta enempää itse kuin toistenkaan kautta käyttää mainittuja oikeuksia. Kaikki edellä määrätystä poikkeavat luvat, myös Apostolisen Istuimen antamat, on katsottava totuutta salaamalla syntyneiksi. Pyhä synodi julistaa epäpäteviksi kaikki sellaiset, myös Apostolisen auktoriteetin vahvistamat, viimeisten kolmenkymmenen vuoden aikana tapahtuneet vuokraamiset, jotka on tehty pitkäksi ajaksi tai, kuten joillakin seuduilla on tapana sanoa, kahdeksikymmeneksi yhdeksäksi tai kaksi kertaa kahdeksikymmeneksi yhdeksäksi vuodeksi. Provinssisynodi tai sen nimittämät tuomarit tuomitkoot ne sekä kirkolle vahingollisiksi että kaanonien vastaisiksi.

Luku 12. *(Kymmenyksistä)*

Ei tule sietää sitä, että jotkut pyrkivät viekkain keinoin anastamaan itselleen kirkolle maksettuja kymmenyksiä tai sitä, että jotkut röyhkeästi pakottavat toisia maksamaan kymmenyksiä ja pitävät ne ominaan. Onhan niin, että kymmenysten suorittaminen on velan maksamista Jumalalle¹⁰, ja siksi ne, jotka eivät halua maksaa tai estävät toisia maksamasta, kajoavat vieraaseen omaisuuteen. Sentähden pyhä synodi käskää kaikkia kymmenysten maksamiseen lain ja oikeuden mukaan velvoitettuja, olipa heidän arvonsa tai asemansa mikä tahansa, tästä lähtien maksamaan vähentämättöminä kymmenyksensä katedraalille tai muille kirkkoille tai henkilöille, joille ne laillisesti kuuluvat. Ne, jotka kymmenyksiä anastavat tai niiden maksamista estävät, erotettakoon sakramenteilta, eikä heille ole annettava vapautusta tästä rangaistuksesta ennen kuin he ovat kokonaan korvanneet kirkolle aiheuttamansa vahingon. Synodi kehottaa lopuksi kaikkia yhdessä ja kutakin erikseen kristillisen lähimmäisenrakkauden ja paimenista kannettavan vastuun nimessä miehilleän ja runsaasti jakamaan niistä hyvyyksistä, joita Jumala on heille

10 Vrt. 3. Moos. 27:30s., 4. Moos. 18:21s., Tob. 1:6s., Mal. 3:10.

antanut, kaikille köyhempien kirkkojen piispoille ja kirkkoherroille Jumalan kunniaksi ja heidän sieluistaan huolehtivien paimenten¹¹ arvokkuuden säilyttämiseksi.

Luku 13. *(Hautajaismaksuista)*

Pyhä synodi määrää, että kaikilla niillä paikkakunnilla, joilla jo neljäkymmentä vuotta aikaisemmin ns. hautajaisneljännes oli tapana maksaa katedraalille tai seurakuntakirkolle, ja joilla paikkakunnilla tämä neljännes myöhemmin minkä privilegion nojalla tahansa olikin myönnetty jollekin toiselle laitokselle, kuten luostarille, hospitaalille tai mille tahansa hurskaalle laitokselle, mainittu neljännes on tästä lähtien täydellä oikeudella ja entisessä määrässään maksettava kyseiselle katedraalille tai seurakuntakirkolle. Eivätkä tässä esteenä voi olla mitkään myönnytykset, armonosoitukset, eivät myöskään Mare Magnum -nimityksellä kutsutut tai mitkään muutkaan privilegit.

Luku 14. *(Miten on rangaistava jalkavaimoja pitäviä klooruksen jäseniä)*

Miten häpeällistä klooruksen jäsenille, jotka ovat vihkiytyneet Jumalan palvelemiseen, ja miten arvotonta sille nimelle, jota he kantavat, onkaan elää siveettömyyden saastassa ja epäpuhtaassa konkubinaatissa. Että tämä on totta, siitä on todistuksena sekä kaikkien uskovien yleinen pahentuminen että klooruksen mitä suurimpaan häpeänalaisuuteen joutuminen. Jotta kirkon palvelijat saadaan palautetuiksi heille kuuluvaan pidättyvyyteen ja elämän puhtauteen ja jotta kansa oppii kunnioittamaan heitä sitä enemmän, mitä kunniallisemmaksi se heidän elämänsä havaitsee, pyhä synodi kieltää kaikkia klooruksen jäseniä pitämästä talossaan tai sen ulkopuolella jalkavaimoja tai muita naisia, joista voi syntyä epäluuloja, tai seurustelemasta pysyvästi heidän kanssaan. Muussa tapauksessa heitä rangaistakoon pyhien kaanonien tai kirkkojen säännösten määräämillä rangaistuksilla. Jos he esimiestensä antamasta kehotuksesta huolimatta eivät luovu heistä, menettäkööt he itse teon perusteella kaikkien virkatulolähteittensä hedelmistä, tuloista tai tuotoista sekä eläkkeistään kolmannen osan, joka on osoitettava piispan harkin-

11 Vrt. Hepr. 13:17.

nan mukaan joko kirkkorakennukselle tai muulle hurskaalle laitokselle. Jos he tätä rikostaan jatkavat yhdessä saman tai jonkun toisen naisen kanssa, eivätkä tottele toistakaan kehotusta, he menettäkööt jo tällä perusteella virkatulolähteittensä kaikki tulot ja tuotot sekä eläkkeensä, jotka osoitettakoon edellä mainituille laitoksille, ja sen lisäksi vielä olkoot pidätetyt virkatulolähteittensä hallinnasta niin kauan kuin kirkollinen Esivalta, tässä tapauksessa myös Apostolisen Istuimen valtuuttamana, hyväksi näkee. Jos he tällä tavoin pidätettyinä eivät kuitenkaan karkota mainittuja naisia luotaan tai jatkavat seurustelua heidän kanssaan, menettäkööt he pysyvästi kaikki kirkolliset virkatulolähteensä, osuutensa, virkansa ja eläkkeensä ja olkoot kykenemättömät ja arvottomat saamaan myöhemminkään mitään kunnianosoituksia, arvoasemia, virkatulolähteitä tai virkoja, siksi kunnes kaikille ilmeisen elämänparannuksen jälkeän heidän esimiehensä pitävät aiheellisena antaa heille erivapauden. Mutta jos he kerran mainitut henkilöt poislähetettyään solmivat uudelleen katkaisemansa suhteen tai rohkenevat ottaa luokseen muita tällaisia pahennusta herättäviä naisia, kuritettakoon heitä edellä mainittujen rangaistusten lisäksi sakramenteilta erottamisen miekalla, eikä tämän tuomion täytäntöönpanoa voi mikään vetoaminen tai erivapautus estää tai pysäyttää. Tässä käsiteltyjen asioiden tutkiminen ei kuulu arkki-diakoneille, dekaaneille tai muille alemmille prelaateille vaan piispoille itselleen, joiden tulee käsitellä asia ilman melua sekä vain todelliseen asiantietoon nojautuen. Niitä kleeuksen jäseniä, joilla ei ole kirkollisia virkatulolähteitä tai eläkkeitä, piispa rangaiskoon heidän asemansa sekä heidän rikoksensa laadun ja uppiniskaisuutensa määrän huomioonottaen vankeustuomiolla, vihkiarvon mukaisista tehtävistä pidättämisellä, kyvyttömyydellä saada mitään virkatulolähdettä tai muilla tavoin pyhien kaanonien mukaisesti. Jos piispat itse (mitä älköön tapahtuko) eivät pidättäydy tällaisesta rikoksesta, provinssisynodin tulee ohjata heitä, ja jos he eivät tee parannusta, he jo itse teon perusteella olkoot pidätetyt virkansa hoitamisesta, ja jos he pysyvät rikoksessaan, mainittu synodi vieköön asian Rooman paaville, joka rangaiskoon heitä rikoksen laadun mukaan, tarvittaessa erottamalla heidät piispanistuimeltaan.

Luku 15. *(Kleeruksen jäsenten aviottomia poikia koskevia määräyksiä)*

Jotta isien siveettömyyden muisto saadaan karkoitetuksi mahdollisimman kauaksi Jumalalle pyhitetyistä paikoista, joille kuuluuikin mitä suurin puhtaus ja pyhyys¹², kleeruksen jäsenten pojilla, jotka eivät ole synyneet laillisesta avioliitosta, ei ole lupa niissä kirkoissa, joissa heidän isillään on ollut tai on jokin virkatulolähde, saada haltuunsa mitään, ei samanlaista eikä toisenlaistakaan virkatulolähdettä, eikä heillä myöskään ole lupa mainituissa kirkoissa toimia missään palvelutehtävissä, eivätkä he voi saada mitään eläkettä niiden virkatulolähteiden tuotoista, joita heidän isillään on tai on ollut. Jos tällä hetkellä isällä ja hänen pojallaan havaitaan olevan virkatulolähde samassa kirkossa, poika on pakotettava kolmen kuukauden kuluessa joko luopumaan virkatulolähteestään tai vaihtamaan se toiseen, kyseisen kirkon ulkopuolella olevaan virkatulolähteeseen. Jos hän ei näin tee, hän jo lain nojalla menettäköön virkatulolähteensä ja jokainen tässä asiassa hänelle myönnetty erivapaus on katsottava totuutta salaamalla aikaansaaduksi. Kaikki keskinäiset luopumiset, joita tämän jälkeen kleerukseen kuuluvat isät tekevät poikiensa hyväksi siinä tarkoituksessa, että kumpikin saavat toinen toisensa virkatulolähteen, on katsottava tätä dekreettiä ja kanonisia rangaistusmääräyksiä kiertämällä tehdyiksi, eivätkä tällaisten tai muunkaanlaisten luopumisten nojalla valheellisesti suoritettujen virkatulolähteiden antamiset voi olla kleeruksen jäsenten pojille miksikään hyödyksi.

Luku 16. *(Virkatulolähteeseen kuuluva sielunhoitovelvollisuus on säilytettävä)*

Pyhä synodi säätää, ettei mitään hiippakunnallisia virkatulolähteitä, kutsuttiinpa niitä millä nimellä tahansa, joihin niitä muinoin perustettaessa tai millä muulla tavalla tahansa on liitetty sielunhoitovelvollisuus, saa tästä lähtien muuttaa yksinkertaisiksi virkatulolähteiksi, silloinkaan kun sielunhoitovelvollisuutta täyttävälle pysyvälle sijaiselle on osoitettu asianmukainen osuus tuloista. Eivätkä tässä voi olla esteenä mitkään sellaiset armonosoitukset, jotka eivät vielä ole kokonaan toteutuneet. Niiden virkatulolähteiden kohdalla, joissa niiden muodostamisen

12 Vrt. Ps. 93:5.

tai perustamisen vastaisesti sielunhoitovelvollisuus on siirretty virkatulolähteen haltijalta pysyvästi sijaiselle ja vaikkapa tämä tilanne on ollut voimassa ikimuistoisista ajoista, niin jos kirkossa toimivalle sijaiselle, käytettiinpä hänestä mitä nimitystä tahansa, ei ole osoitettu asianmukaista osuutta virkatulolähteen tuotosta, se on mitä pikimmin ja viimeistään vuoden kuluessa tämän konsiilin päättymisestä hänelle osoitettava kirkollisen Esivallan harkinnan mukaan ja autuaasti muistettavan Paa- vali III:n aikana julkaistun dekreetin mukaisesti.¹³ Jos tätä ei voida helposti toteuttaa tai sitä ei ole toteutettu mainitun määräajan kuluessa, niin viimeistään silloin, kun virkatulolähde vapautuu joko sijaisen tai sitten kirkon esimiehen joko luopumisen tai kuoleman kautta tai millä muulla tavalla tahansa, sielunhoitovelvollisuus on uudestaan liitettävä kyseiseen virkatulolähteeseen, sijaisen virka on lakkautettava ja virkatulolähde on palautettava alkuperäiseen muotoonsa.

Luku 17. *(Piispalle kuuluvasta arvoasemasta)*

Pyhä synodi ei voi olla kuulematta syvällä murheella, että muutamats piispat oman asemansa unohtaen saattavat piispallisen arvon halveksunnan alaiseksi seurustelemalla kuninkaallisten virkamiesten, ruhtinaiden ja paronien kanssa kirkossa ja sen ulkopuolella piispoille sopimattomalla ryhdittömyydellä ja käyttäytyvät arvottomasti, kun he heittä alempien kirkonmiesten tavoin luovuttavat mainituille maallisille henkilöille ensimmäisen kunniasijan ja vieläpä henkilökohtaisesti tekevät itsensä heidän palvelijoikseen. Siksi pyhä synodi kaikkea tällaista inhoten uudistaa kaikki piispallista arvokkuutta ja vakavuutta koskevat pyhät kaanonit, yleisten konsiilien määräykset ja yleensä kaikki apostoliset säädökset ja käskyy piispoja tästä lähtien pidättäytymään edellämämainitunlaisesta käyttäytymisestä. Synodi käskyy heitä sekä kirkossa että sen ulkopuolella pitämään mielessään arvoasemansa ja vihkiarvon- sa ja kaikkialla muistamaan olevansa isiä ja paimenia. Muita, niin hyvin ruhtinaita kuin kaikkia muitakin, synodi käskyy osoittamaan piispoille isälle kuuluvaa kunnioitusta ja arvonantoa.

13 Ks. VII istunto, reformidekreetti, luku 7.

Luku 18. *(Kirkollisten kaanonien tarkasta noudattamisesta ja erivapauksien myöntämisestä)*

Samoin kuin yleisen edun takia on hyvä joskus höllentää lakia, jotta koko yhteisön hyödyksi voitaisiin löytää tyydyttävä ratkaisu esiin nouseville yksityistapauksille ja esiintyvälle tarpeille, niin toisaalta usein tapahtuva laista poikkeaminen, ja vieläpä niin, että perusteena on pelkkä pyynnön esittäminen pikemminkin kuin henkilöiden ja asioiden tutkiminen, ei ole mitään muuta kuin oven avaamista jokaiselle lakien rikkomiseen. Siksi tuleekin kaikkien tietää, että jokaisen on mahdollisuuksiensa mukaan ilman poikkeusta noudatettava pyhiä kaanoneja täsmällisesti. Jos siis pakottava ja oikeudenmukainen syy ja todella huomattava hyöty välistä vaativatkin, että laista on joillekin annettava erivapaus, niiden, joille tämä asia kuuluu, tulee myöntää se ainoastaan tutkituissa tapauksissa ja mitä kypsiä harkintaa käyttäen sekä ilmaiseksi. Muulla tavalla myönnetty erivapaus on katsottava totuutta salaamalla aikaansaaduksi.

Luku 19. *(Kaksintaistelujen ankarasta kieltämisestä)*

Inhottava tapa käydä kaksintaisteluja, minkä paholainen vehkeilyillään on tuonut maailmaan tuottaakseen ruumiiden verisen kuoleman kautta tuhon myös sieluille, on kokonaan hävitettävä kristillisestä maailmasta. Keisari, kuninkaat, herttuat, markiisit, kreivit ja kaikki muutkin maalliset ruhtinaat, jotka omilla alueillaan antavat luvan käyttää jotakin paikkaa kristittyjen väliseen kaksintaisteluun, olkoot jo pelkästään sen perusteella sakramenteilta erotetut. Lisäksi he ovat menettäneet kirkolta saamansa tuomio- ja hallintovallan niihin kaupunkeihin, kyliin tai paikkakuntiin nähden, joissa he ovat sallineet kaksintaistelun tapahtuvan, ja jos kysymys on läänitetystä alueesta, tällainen läänitys palautukoon lääninherran välittömään hallintaan. Niille, jotka ovat osallistuneet kaksintaisteluun ja niille, jotka ovat olleet heidän avustajinaan, olkoon rangaistuksena sakramenteilta erottaminen, kaiken omaisuuden takavarikointi ja pysyvä maineensa menettäminen sekä vielä lisäksi pyhien kaanonien miesmurhaajille säätämät rangaistukset, ja jos he itse ovat taistelussa saaneet surmansa, jääkööt pysyvästi vaille kirkollista hautausta. Ne jotka kaksintaistelun tapauksessa ovat joko oikeudellisesti tai asiallis-

ti avustaneet neuvoillaan tai millä tavalla tahansa siihen suostutelleet, sekä myös katselijat olkoot sakramenteilta erottamisen ja ainaisen kirouksen alaisia. Eivätkä esteenä voi olla mitkään privilegiot tai turmel-tuneet tapasäännökset, eivät edes ikimuistoiset.

Luku 20. *(Ruhtinaiden velvollisuudesta kunnioittaa ja suojella kirkon oikeuksia)*

Pyhä synodi haluaa hartaasti ei ainoastaan saattaa kristikansassa uudelleen voimaan kirkollisen järjestyksen vaan myös säilyttää pysyvästi sen hyvänä ja ehjänä minkään estämättä. Siksi synodi sen lisäksi, mitä se on säätänyt kirkollisista henkilöistä, katsoo aiheelliseksi muistuttaa maallisia ruhtinaita heidän velvollisuuksistaan luottaen, että he katolisina ruhtinaina, joiden Jumala halusi olevan pyhän uskon ja kirkon suoje-lijoita, suostuvat palauttamaan kirkolle sen oikeudet ja lisäksi johdatta-vat alaisensa uudelleen osoittamaan kloorusta, kirkkoherroja ja ylempiä vihkiarvoja kohtaan niille kuuluvaa kunnioitusta. Ruhtinaat älkööt sal-liko virkamiestensä tai alempien hallintoviranomaistensa enempäa ah-neuden ohjaamina kuin malttamattomuudessaan loukata kirkon tai kir-kollisten henkilöiden koskemattomuutta, joka perustuu itsensä Jumalan säädökseen ja jonka kirkon kaanonit ovat vahvistaneet. Osoittakoot vir-kamiehet samoin kuin itse heidän ruhtinaansakin paavien ja konsiilien säädöksiä kohtaan niille kuuluvaa kuuliaisuutta. Synodi julistaa ja käs-kee kaikkia noudattamaan täsmällisesti kaikkia niitä pyhiä kaanoneita ja yleisten konsiilien päätöksiä sekä kaikkia niitä apostolisia säädöksiä, jot-ka on laadittu kirkollisten henkilöiden ja kirkon vapauden hyväksi nii-tä vastaan, jotka rikkovat kirkon vapautta ja koskemattomuutta, – nämä säädökset synodi tällä dekreetillä uudistaa. Sen tähden synodi kehottaa keisaria, kuninkaita, hallituksia, ruhtinaita ja muita, kaikkia yhdessä ja kutakin erikseen, olipa heidän asemansa ja arvonsa mikä tahansa, muis-tamaan, että mitä enemmän heillä on maallista rikkautta ja valtaa toisten ihmisten yli, sitä pyhempänä heidän tulee pitää ja kunnioittaa kaikkea kirkollisen oikeuden piiriin kuuluvaa, muistaen sen varsinaisesti olevan Jumalan omaa ja hänen erityisen suojeluksensa alaista, älköötäk he salli-ko keidenkään paronien, aatelismiesten, kuvernöörien tai muiden maal-listen herrojen tai hallitusmiesten ja aivan erityisesti keidenkään omien

virkamiestensä loukata kirkon vapautta, koskemattomuutta ja tuomiovaltaa, vaan tarttukoot he ankarasti niihin, jotka sitä loukkaavat. Olkoot ruhtinaat pikemminkin itse alaisilleen esimerkkinä hurskauteen, uskonnollisuuteen ja kirkkojen suojelemiseen seuraten näin aikaisemmin eläneitä hyviä ja hurskaita ruhtinaita, jotka eivät ainoastaan varjelleet kirkkoja toisten vahingonteolta vaan auktoriteetillaan ja anteliaisuudellaan lisäsivät kirkon oikeuksia ja omaisuutta. Näin siis jokainen täyttäköön huolellisesti velvollisuutensa, niin että prelaatit ja muut kleeruksen jäsenet voisivat hartaasti huolehtia jumalanpalveluksista sekä rauhassa asua paikoillaan ja täyttää tehtävänsä esteettä kansan hengelliseksi hyödyksi ja rakentumiseksi.

Luku 21. *(Paavin auktoriteetin säilymisestä koskemattomana)*

Lopuksi pyhä synodi selittää, että kaikki se, mitä tämä konsiili autuaasti muistettavien paavien Paavali III:n ja Julius III:n ja nyt myös paavi Pius IV:n aikana on päättänyt elämäntapojen ja kirkollisen järjestyksen uudistamisesta, olipa se ilmaistu missä muodossa ja millä sanoilla tahansa, on säädetty siten, että näissä asioissa Apostolisen Istuimen auktoriteetin tulee aina säilyä ja se säilyy koskemattomana.¹⁴

14 Ks. VII istunto, reformidekreetti, johdanto.

TRENTON KIRKOLLISKOKOUKSEN XXV:N (9.) ISTUNNON TOISENA PÄIVÄNÄ 4.12.1563 PAAVI PIUS IV:N AIKANA JULKAISTUT DEKREETIT

ANEISTA

Vallan myöntää aneita on Kristus antanut kirkolle¹, ja kirkko on varhaisimmista ajoista lähtien käyttänyt tätä Jumalan sille antamaa valtaa. Siksi tämä pyhä synodi opettaa ja käskää säilyttämään kirkossa tämän kristikansan pelastusta suuresti hyödyttävän ja pyhien konsiilien auktoriteetillaan vahvistaman aneiden käytön. Samalla synodi tuomitsee sakramenteilta erotettaviksi ne, jotka joko väittävät aneiden olevan hyödyttömiä tai kieltäen sanovat, ettei Kirkolla ole valtaa myöntää niitä. Synodi haluaa kuitenkin, että aneiden myöntämisessä on vanhan ja vahvistetun tavan mukaisesti noudatettava kohtuullisuutta, jottei kirkollinen järjestys tässäkin liiallisen helppouden kautta menettäisi tehoaan. Synodi haluaa, että kaikki väärinkäytökset, joita aneiden käyttöön on tunkeutunut, ja joiden takia aneiden arvokas nimi on joutunut harhaoppisten pilkan alaiseksi, on oikaistava ja korjattava. Siksi se tällä dekreetillä yleisesti säätää, että kaikki aneiden hankkimiseen liittynyt väärä voitontyönnä, josta on ollut seurauksena kristikansassa mitä lukuisimpia väärinkäytöksiä, on kokonaan hävitettävä. Mitä tulee muihin väärinkäytöksiin, jotka ovat lähtöisin taikauskosta, tietämättömyydestä, kunnioituksen puutteesta tai mistä muusta tahansa ja joita ei helposti voida yksityiskohtaisesti tässä kieltää niiden paikkojen ja provinssien lukuisuuden vuoksi, joissa näitä väärinkäytöksiä esiintyy, synodi käskää kaikkia piispoja huolellisesti keräämään tietoonsa kaikki tällaiset hiippakunnassaan esiintyvät väärinkäytökset ja esittämään ne ensimmäisessä sitä seuraavassa provinssisynodissa,

1 Ks. Matt. 16:19, Joh. 20:23.

sekä toisten piispojen annettua niistä lausuntonsa lähettämään selostuksen välittömästi Rooman paaville. Hän säätäköön auktoriteettiaan ja viisauttaan käyttäen sen, mikä on hyväksi koko kirkolle, jotta tätä pyhien aneiden aarretta voitaisiin hurskaasti, pyhästi ja turmeltumattomasti jakaa kaikille uskoville.

RUOKIEN VALITSEMISESTA, PAASTOISTA JA JUHLAPÄIVISTÄ

Pyhä synodi kehottaa lisäksi kaikkia paimenia ja vannottaa heitä Heramme ja Vapahtajamme kaikkein pyhimmän ilmestymisen kautta, että he hyvien soturien tavoin kaikella taitavuudella ja innokkaasti kehottavat kaikkia uskovia omaksumaan kaiken sen, mitä pyhä Rooman kirkko, kaikkien kirkkojen äiti ja opettaja, on säätänyt samoin kuin kaiken sen, mitä tässä kirkolliskokouksessa kuten myös muissa ekumeenisissa konsiileissa on säädetty. Aivan erityisesti koettakoot he saada kansaa noudattamaan sekä sitä, mikä edistää lihallisen ihmisen kuolettamista, kuten ruokien valitseminen ja paastot, että sitä mikä lisää hurskautta, kuten juhlapäivien harras ja jumalinen viettäminen. Kehottakoot paimenet usein kansaa tottelemaan johtajiaan², sillä ne jotka kuulevat johtajiaan, kuulevat Jumalaa, kaiken hyvän palkitsijaa, ja ne, jotka halveksivat heitä, saavat kokea Jumalan kostavan tottelemattomille.

KIRJOJEN LUETTELOSTA, KATEKISMUKSESTA, BREVIARIUMISTA JA MESSUKIRJASTA

Pyhä synodi antoi paavi Pius IV:n aikana pidetyssä toisessa istunnossa³ muutamille valituille Isille tehtäväksi, että he harkitsisivat, mitä erilaisien kirkkorangaistusten ja epäilyttävien ja turmiollisten kirjojen kohdalla olisi tehtävä, ja että he antaisivat tälle pyhälle synodille asiasta selostuksen. Saatuaan nyt kuulla, että he ovat vieneet tämän työn päätökseen,

2 Vrt. Hepr. 13:17 ja Matt. 18:17.

3 Ks. XVIII istunto, dekreetti kirjoista.

mutta ettei konsiiliin ole mahdollista kirjojen erilaisuuden ja monilukuisuuden takia helposti antaa niistä yksityiskohtaista päätöstä, synodi käskee, että koko heidän työnsä on lähetettävä Rooman paaville, jotta se hänen päätöksellään ja auktoriteetillaan saatetaan loppuun ja julkaistaan. Saman käskyn synodi antaa myös niille Isille, jotka olivat saaneet tehtäväkseen valmistella katekismusta⁴, messukirjaa ja breviariumia.

PUHUJIEN PAIKOISTA

Pyhä synodi julistaa⁵, ettei enempää kirkollisille kuin maallisillekaan puheenvuoron käyttäjille osoitetusta istumapaikasta, paikasta kulkueisista tai missä muussa tilanteessa tahansa muodostu minkäänlaista ennakkotapausta, vaan että heidän itsensä sekä heidät lähettäneiden keisarin, kuninkaitten, hallitusten ja ruhtinaiden oikeudet ja etuoikeudet pysyvät loukkaamattomina ja täysimääräisinä sekä säilyttävät saman aseman, joka niillä oli ollut ennen tätä konsiilia.

KIRKOLLISKOKOUKSEN PÄÄTÖSTEN VASTAANOTTAMISESTA JA NOUDATTAMISESTA

Niin suuria ovat olleet näiden aikojen onnettomuudet ja harhaoppisten syvään juurtunut turmeltuneisuus, että meidän uskomme kaikkein selvimmätkin opinkappaleet ja kaikkein lujimmatkin säädökset ovat heidän taholtaan ihmiskunnan vihollisen neuvosta tulleet erehdysten taaraamiksi. Siksi tämä pyhä synodi on ensi sijassa pyrkinyt tuomitsemaan tämän ajan harhaoppisten tärkeimmät erehdykset sekä välittämään ja opettamaan oikeaa katolista oppia, ja niin se onkin tuominnut edelliset ja määritellyt jälkimmäisen. Mutta koska niin lukuisat monista kristityistä maista kutsutut piispat eivät ilman heille uskotun lauman suurta vahinkoa ja täydellistä sortumista voi olla niin kauan poissa kirkoistaan ja koska ei myöskään enää ole mitään toivoa siitä, että harhaoppiset tulisivat tänne, vaikka heitä on niin moneen kertaan ja heidän toivomaan-

4 Ks. XXIV istunto, reformidekreetti, 7. kaanon

5 Ks. myös II istunto, viimeinen kappale.

sa julkista turvalupaa tarjoten kutsuttu ja kauan odotettu, niin on käynyt välttämättömäksi saattaa tämä pyhä kirkolliskokous päätökseen. Kirkolliskokous kehottaa lopuksi kaikkia ruhtinaita täyttämään osuuteensa sen, etteivät salli harhaoppisten vääristää tai loukata tämän synodin dekreettejä, vaan päinvastoin he itse ja kaikki muutkin vastaanottavat ne ja uskollisesti niitä noudattavat. Jos niiden vastaanottamisessa ilmenee jokin vaikeus tai löytyy jotakin, vaikka synodi ei sitä usko, mikä edellyttäisi jotakin selitystä ja määrittelyä, pyhä synodi muiden jo tässä synodissa säädettyjen parannuskeinojen lisäksi luottaa siihen, että Rooman paavi ottaa asian hoitoonsa ja joko kutsuen niistä provinssista, joissa vaikeus on syntynyt, koolle ne, joille asian käsittely kuuluu tai myös, jos hän pitää välttämättömänä, kutsumalla koolle yleisen konsiilin tai millä muulla hänestä asianmukaiselta näyttävällä tavalla tahansa tekee sen, mitä tarvitaan kyseisten provinssien ongelmien ratkaisemiseksi Jumalan kunniaksi ja kirkon rauhan säilyttämiseksi.

DEKREETTI KONSIILIN PÄÄTTÄMISESTÄ JA VAHVISTAMISEN PYYTÄMISESTÄ PAAVILTA

Catanian piispa kysyi konsiilin Isiltä: Ylhäiset ja kunnioitetut Isät, näetkö hyväksi, että kaikkivaltiaan Jumalan ylistykseksi tämä pyhä ja ekuumeeninen konsiili päätetään ja niille dekreeteille, kaikille yhdessä ja kullekin erikseen, jotka sekä autuaasti muistettavien Rooman paavien Paavali III:n ja Julius III:n sekä pyhän Isämme Rooman paavin Pius IV:n aikana tässä konsiilissa on päätetty, pyydetään tämän konsiilin nimesä ja Apostolisen Istuimen legaattien ja konsiilin puheenjohtajien kautta vahvistus Rooman paavilta?

He vastasivat: Näemme hyväksi.